

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo poverenia: 973/01
Zo dňa: 26. 08. 2014

Počet výtlačkov: 2
Výtlačok číslo: 1
Počet strán: 31
Počet príloh: -

PROTOKOL

**o výsledku kontroly
vynakladania verejných prostriedkov určených na výstavbu, rekonštrukcie, opravy
a údržbu diaľnic, rýchlostných ciest, vrátane súvisiacej infraštruktúry realizovaných
v rokoch 2010-2013.**

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Bratislava november 2014

Zhrnutie

Kontrola vynakladania verejných prostriedkov určených na výstavbu, rekonštrukcie, opravy a údržbu diaľnic, rýchlostných ciest, vrátane súvisiacej infraštruktúry realizovaných v rokoch 2010-2013 bola uskutočnená na Ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len MDVRR SR). Vychádzala zo schváleného strategického zámeru kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) na roky 2012 – 2014, v ktorom bola jednou z ťažiskových oblastí doprava. Kontrola tematicky nadväzovala na dve kontroly uskutočnené v roku 2012 a 2013.

Kontrolou bolo preverené plnenie programov prípravy výstavby diaľnic, rýchlostných ciest v kontrolovanom období, dodržiavanie zmluvy s Národnou diaľničnou spoločnosťou o poskytnutí dotácií z rozpočtovej kapitoly MDVRR SR pri investičnej výstavbe a údržbe diaľnic a rýchlostných ciest zo strany MDVRR SR a čerpanie finančných prostriedkov.

Hlavnou prioritou vlády SR v rokoch 2010 až 2013 bolo postupne spájať 8 z 10 najväčších slovenských miest diaľnicou D1. Cieľom bolo postupne zvyšovať pohodlie, rýchlosť a najmä bezpečnosť cestovania občanov SR. Kontrolou bolo zistené, že nenapĺňanie cieľov v oblasti prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest v období rokov 2010 – 2013, po vecnej stránke bolo, mimo iného spôsobené podcenením časovej náročnosti prípravy a priebehu verejného obstarávania, narušila sa kontinuita čerpania verejných finančných prostriedkov a neboli v skutočnosti ukončené km diaľnic a rýchlostných ciest tak, ako boli plánované; ukončených bolo cca 123 km (oproti cca 255 km plánovaným). Najviac km bolo do užívania odovzdaných v r. 2011 (57,4 km).

Preverené bolo plnenie zmluvy s Národnou diaľničnou spoločnosťou o poskytnutí dotácií z rozpočtovej kapitoly MDVRR SR pri investičnej výstavbe a údržbe diaľnic a rýchlostných ciest zo strany MDVRR SR v roku 2013. Zistené bolo, že obdobne ako v roku 2012 sa ani v roku 2013 nepodarilo v oblasti výstavby diaľnic dosiahnuť plánované čerpanie prostriedkov. NDS nevyhodnotila plnenie niektorých dielčích cieľov zmluvy v rovnakej forme a obsahu ako boli uvedené v špecifikácii, ktorá bola súčasťou zmluvy.

Preverením dodržania podmienok Zmluvy o nenávratnom finančnom príspevku na vybranej žiadosti o platbu pri projekte Diaľnice D1 Dubná Skala – Turany nebolo zo strany MDVRR SR zistené porušenie zmluvných podmienok. V roku 2014 sa stavebné práce a finančné plnenie na uvedenom projekte dostali do značného sklzu, čo odsunulo plánovaný termín ukončenia realizácie stavebných prác.

V kontrolovanom období bol upravovaný celkový rozpočet financovania výstavby diaľnic a rýchlostných ciest znižovaním rozpočtu oproti plánovanému rozpočtu z prostriedkov EÚ, zo zdrojov Kohézneho fondu a štrukturálneho fondu ERDF a spolufinancovania prostriedkov ŠR k nim v danom roku, ktoré boli vykonané v súlade so zákonom o štátnom rozpočte. Napr. v roku 2013 bol upravený celkový rozpočet znížením o 312 315 776,17 Eur (oproti celkovému plánovanému objemu 657 751 838,00 Eur) na 345 436 081,82 Eur. Na uvedenú nižšiu sumu bolo vykázané aj skutočné čerpanie.

MDVRR SR neplnilo niektoré vlastné ciele programu výstavby diaľnic a rýchlostných ciest každoročne schválených zákonom o štátnom rozpočte, čím sa každoročne zvyšovalo riziko, nevyčerpania zdrojov z EÚ a nesplnenia cieľov výstavby v podobe začatých alebo ukončených km diaľnic a rýchlostných ciest. Ministerstvo každoročne schvaľovalo zoznam investičných akcií výstavby diaľnic a rýchlostných ciest k plánovanému rozpočtu.

V prípadoch nerealizovaných dvoch balíkov PPP 1 a PPP 3 bolo postupne uhradených 132 965 840 Eur z prostriedkov verejných zdrojov.

Finančné krytie stavieb v období po roku 2012 (stavby uvedené v aktualizácii programu) bolo navrhované zo zdrojov ŠR, prostriedkov Operačného programu Doprava, Prioritná os č. 2 - Cestná infraštruktúra (TEN-T) a Prioritná os č. 5, Opatrenie 5.1 - Cestná infraštruktúra (rýchlostné cesty) a z vlastných zdrojov NDS.

Napriek prijatým účinným opatreniam v priebehu roku 2013 a 2014, ktoré sa prejavili na pozitívnych výsledkoch v rámci Operačného programu Doprava, je stále potrebné implementovať pomerne veľký objem z celkovej alokácie prostriedkov EÚ a stav čerpania bol nízky: v rámci Prioritnej osi 5 bolo čerpanie na úrovni 358 367 258,24 EUR, čo je 51,63 %, z toho na Opatrenie 5.1 pripadá 165 560 755,99 EUR, čo bolo 53,85 % z alokácie.

Preverením plnenia siedmych opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcou kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že MDVRR SR prijaté opatrenia splnilo.

Zistenia:

- MDVRR SR v kontrolovanom období nevydalo rozhodnutie o schválení podnikateľského plánu NDS na rok 2011;
- v roku 2011 sa začala výstavba troch úsekov z plánovaných piatich úsekov, a to D1 Dubná Skala - Turany, D1 Jánovce - Jablonov, I. úsek a D1 Fričovce - Svinia s celkovou dĺžkou 36,7 km. Realizácie zvyšných dvoch úsekov D1 Hubová - Ivachnová a D1 Jánovce - Jablonov, II. úsek v celkovej dĺžke 24,8 km nebola začatá z dôvodu zdĺhavej prípravy a samotného priebehu procesu verejného obstarávania na aktualizáciu projektovej dokumentácie a na zhotoviteľa stavebných prác;
- v roku 2012 sa nepodarilo spustiť realizáciu 18,6 km úsekov rýchlostnej cesty R2 Ruskovce - Pravotice a Zvolen východ - Pstruša z dôvodu predĺženia procesu verejného obstarávania na zhotovenie projektovej dokumentácie. Nad rámec sa podarilo začať s výstavbou obchvatu R2 Žiaru nad Hronom (1/2 profil) v dĺžke 5,3 km;
- v roku 2013 z pôvodne plánovaných 44,8 km diaľnic a rýchlostných ciest, ktorých výstavba mala začať v roku 2013 sa začala výstavba len 10,1 km dlhého úseku R2 Pstruša - Kriváň, pričom výstavba 5,3 km dlhého obchvatu Žiaru nad Hronom začala v predstihu už v roku 2012; nenaplnenie cieľov v oblasti prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest v období rokov 2010 - 2014 bolo, okrem iného, spôsobené po vecnej stránke podcenením časovej náročnosti procesu prípravy a priebehu verejného obstarávania;
- pre obdobie rokov 2010 - 2012 nebol vypracovaný program opráv a údržby diaľnic a rýchlostných ciest, ale až od roku 2013, čo bolo na základe zistené kontrolou NKÚ v roku 2012;
- porovnaním špecifikácie a informácií poskytovaných zo strany NDS pri plnení čl. 2, ods. 3 Zmluvy bolo zistené, že poskytované informácie neobsahovali vyhodnotenie niektorých dielčích cieľov v rovnakej forme a obsahu ako boli uvedené v prílohe č. 6 Špecifikácie Zmluvy;

- v rámci vyhodnotenia plnenia cieľov programu cestná infraštruktúra bolo zo stanovených celkove 29 cieľov, 20 vyhodnotených ako splnené, štyri ako čiastočne splnené a tri ako nesplnené;
- dva balíky PPP projektov na výstavbu diaľnic, ktoré neboli ukončené, boli postupne uhradené z verejných prostriedkov z rozpočtu MDVRR SR v celkovej výške 132 965 840 Eur, v konečnom dôsledku znamenali neplnenie programu prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2007 až 2010 v rámci PPP;
- preťahy vo verejnom obstarávaní oddialili termíny začatia realizácie o niekoľko mesiacov, až rokov na rok 2014, spôsobili nečerpanie finančných prostriedkov na výstavbu D a RC z eurofondov (v roku 2013 a 2014);
- disponibilné verejné prostriedky na programy sa nepodarilo v stanovených termínoch v plnej miere využiť, čo viedlo k nesplneniu stanovených cieľov v oblasti výstavby D a RC. Predlžovaním termínov výstavby dochádza k oddialeniu užívania D a RC a očakávaných pozitívnych efektov plánovanej investičnej výstavby napr. zvýšenie pohodlia, rýchlosti a najmä bezpečnosti cestovania občanov SR, úspora financií a času pre účastníkov cestnej dopravy, prípadne plánované príjmy z elektronického výberu mýta pre NDS, čím neboli programy dostatočne efektívne.

**Protokol
o výsledku kontroly**

Podľa poverenia predsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky číslo 973/01 zo dňa 26. 08. 2014 vykonali kontrolóri:

Ing. Viera Eiselová, vedúca kontrolnej skupiny
Ing. Ladislav Smolka, člen kontrolnej skupiny
Ing. Tibor Škula, člen kontrolnej skupiny

kontrolnú akciu: Kontrola vynakladania verejných prostriedkov určených na výstavbu, rekonštrukcie, opravy a údržbu diaľnic, rýchlostných ciest, vrátane súvisiacej infraštruktúry realizovaných v rokoch 2010-2013.

Predmetom kontroly bolo zhodnotiť plnenie programov prípravy výstavby diaľnic a rýchlostných ciest, dodržiavanie podmienok Zmluvy o poskytnutí dotácií z rozpočtovej kapitoly pre Národnú diaľničnú spoločnosť, a. s., posúdenie vývoja čerpania kapitálových výdavkov na výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest, vrátane súvisiacej infraštruktúry. Kontrola zahŕňala aj vyhodnotenie plnenia odporúčaní NKÚ SR a prijatých opatrení MDVRR SR z vykonanej kontroly v roku 2012 a 2013.

Kontrola bola vykonaná v čase od 04.09.2014 do 27.11.2014 na:

Ministerstve dopravy, výstavby
a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
Námestie Slobody 6
810 05 Bratislava ; IČO: 30416094

za obdobie rokov 2010 - 2013, vrátane obdobia, ktoré súviselo s kontrolovanou problematikou.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja (ďalej len „MDVRR SR“) je rozpočtovou organizáciou, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na štátny rozpočet (ďalej len „ŠR“) Slovenskej republiky.

Ako právnická osoba vystupuje ministerstvo v právnych vzťahoch vo svojom mene, plní úlohy ako ústredný orgán štátnej správy v rozsahu ustanovenia § 8 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. V rozsahu svojej pôsobnosti sa podieľa na uplatňovaní výkonu zakladateľských a akcionárskych práv a povinností štátu k právnickým osobám, ktorých je ministerstvo zakladateľom, resp. k právnickým osobám s majetkovou účasťou štátu. MDVRR SR je jediným akcionárom Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s. (ďalej len „NDS“).

Vlastníctvo a správa diaľnic ako aj rýchlostných ciest je určená zákonom č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) a zákona č. 639/2004 Z. z. o NDS. Podľa tohto zákona sú diaľnice a rýchlostné cesty (vrátane diaľničných privádzačov, cestných tunelov a mostov) vo vlastníctve štátu a NDS. K 31.12.2013 bolo v prevádzke 417,93 km diaľnic (z toho 15,65 km v $1/2$ polovičnom profile) a 195,23km rýchlostných ciest (z toho 51,21 km v $1/2$ polovičnom profile).

1 Program výstavby diaľnic a rýchlостných ciest na roky 2010 – 2014

1.1 Príprava a výstavba diaľnic a rýchlостných ciest v rokoch 2010 - 2014

MDVRR SR realizuje dopravnú politiku štátu a zabezpečuje financovanie výstavby diaľnic a rýchlостných ciest z fondov Európskej únie a zo štátneho rozpočtu SR, ktoré sú schválené zákonom o štátnom rozpočte. Vykonáva funkciu Riadiaceho orgánu pre Operačný program Doprava v programovom období 2007-2013. NDS zabezpečuje rozvoj a výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest z uvedených zdrojov ako aj z vlastných zdrojov.

K strategickým cieľom dopravnej politiky štátu patrí stabilizácia polohy trás diaľnic a rýchlостných ciest v území so zohľadnením širších medzinárodných aj vnútroštátnych súvislostí, najmä dopravných ťahov, ktoré sú súčasťou Európskych multimodálnych koridorov (TEN-T). Tie sú premietnuté do Investičného plánu NDS, ktorý je dokumentom a nástrojom, pomocou ktorého sa riadi a koordinuje výstavba diaľnic, rýchlостných ciest, ich súčastí a prevádzkových investícií.

Kontrolou bolo zistené, že MDVRR SR v kontrolovanom období nevydalo rozhodnutie o schválení Podnikateľského plánu NDS na rok 2011. MDVRR SR jediný akcionár NDS rozhodol podľa čl.12 ods. 1 písm. l) stanov Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s. o schválení Podnikateľského plánu NDS na rok 2013 dňa 28.02.2013. V kontrolovanom období rokov 2010 - 2013 vychádzal Investičný plán výstavby diaľnic a rýchlостných ciest z nasledovných štyroch dokumentov, uvedených v bodoch 1.1.1.-1.1.4.

1.1.1 Program prípravy a výstavby diaľnic a rýchlостných ciest na roky 2007 až 2010

Program bol schválený s pripomienkami prijatými na rokovaní vlády SR Uznesením č. 1084 z 19. decembra 2007.

Materiál, na základe analýzy stavu z roku 2007, porovnania hustoty diaľnic a rýchlостných ciest Slovenska a ostatných krajín EÚ, dopravných výkonov a intenzity na diaľniciach a rýchlостných cestách stanovoval stratégiu programu výstavby po roku 2006, jej priority a hlavne harmonogram začínania a odovzdávania stavieb na roky 2007 - 2010. Pri predpokladanom zrealizovaní tohto programu bolo do roku 2010 reálne odovzdanie do užívania ďalších cca 165 km diaľnic a 84 km rýchlостných ciest, takže v roku 2010 malo byť v prevádzke celkovo 514 km diaľnic a 222 km rýchlостných ciest.

Programové obdobie rokov 2007 - 2010 bolo charakterizované tým, že príjmy NDS (zdroje investovania do prípravy a výstavby diaľnic a rýchlостných ciest) boli tvorené:

- účelovou dotáciou zo štátneho rozpočtu v zmysle schváleného zákona o štátnom rozpočte pre príslušný kalendárny rok, vrátane prostriedkov z fondov EÚ na schválené projekty,
- príjmami zo spoplatnenia cestnej infraštruktúry,
- komerčnými úvermi,
- príjmami z podnikateľskej činnosti.

Jedným z dôvodov založenia NDS v roku 2005 bolo vytvorenie možnosti financovania výstavby diaľnic a rýchlостných ciest z úverových zdrojov.

Stanoveným cieľom tohto obdobia bolo znížiť finančnú náročnosť programu pre štátny rozpočet a iné formy financovania o cca 20 % z dôvodu vtedajších vysokých obstarávacích cien. Za tým účelom bolo potrebné znížiť rozostavanosť stavieb, vyberať efektívnejšie trasy, zavádzať nové konštrukčné riešenie tunelov a mostov a pod. Naplnenie časového harmonogramu prípravy a výstavby diaľnic a rýchlостných ciest na tieto roky záviselo aj od úspešnosti realizácie projektov verejno-súkromného partnerstva (ďalej len „PPP“).

1.1.2 Program pokračovania prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2011 – 2014

Program bol schválený s pripomienkami prijatými na rokovaní vlády SR Uznesením č. 457 zo 6. júla 2011. Materiál z pohľadu obdobia jeho vypracovania (máj 2011) reflektoval prehodnotenie prioritných projektov na financovanie z OP Doprava najmä po nenaplnení 1. a 3. balíka PPP projektov. Jeho príprave predchádzalo dôsledné preverenie stavu projektovej a majetkovo-právnej pripravenosti projektov. Výber prioritných úsekov zohľadňoval okrem iného potrebu vytvárania podmienok pre znižovanie regionálnych rozdielov, ako aj z pohľadu tej doby najnovšie údaje o intenzitách dopravy na cestách z celoštátneho sčítania dopravy v roku 2010. Zohľadňoval tiež dopady nálezu Ústavného súdu SR z 26. januára 2011 o neústavnosti niektorých ustanovení zákona (č. 669/2007 Z. z. o jednorazových mimoriadnych opatreniach v príprave niektorých stavieb diaľnic a ciest pre motorové vozidlá a o doplnení zákona Národnej rady SR č. 162/1995 Z. z. o katastre nehnuteľností v znení neskorších predpisov) na časovú náročnosť prípravy líniových stavieb.

Najväčšou prioritou zostávalo budovanie diaľničného prepojenia Bratislavy a Košíc, teda chýbajúcich úsekov od Žiliny po Prešov. Materiál prinášal zmenu aj v oblasti financovania, kedy sa najvýznamnejším zdrojom investovania stali nenávratné finančné príspevky z fondov EÚ spolu s posilnenými zdrojmi zo štátneho rozpočtu. Okrajovo to boli projekty verejno-súkromného partnerstva.

Materiál bol zároveň podkladom pre Dohodu medzi MDVRR SR a NDS o účelovosti použitia finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu na roky 2011-2014. Definoval prioritné úseky a stanovoval harmonogram začínania a odovzdávania stavieb v rokoch 2011 - 2014.

Program predpokladal, že jeho schválením a zabezpečením navrhovaných zdrojov financovania bude za obdobie rokov 2011 - 2014 uvedených do užívania 130 km diaľnic a rýchlostných ciest, prevažne na D1 a R1. V závislosti od postupu prípravy prioritných úsekov sa mala začať výstavba spolu 240 až 287 km diaľnic a rýchlostných ciest, z toho najviac v roku 2014.

1.1.3 Aktualizácia Programu pokračovania prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2011 – 2014

Potreba vypracovať Aktualizáciu Programu pokračovania prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2011 - 2014, vyplynula z nutnosti preniesť podnety z Programového vyhlásenia vlády na roky 2012 - 2016 do plánovacieho materiálu na prípravu a výstavbu cestnej infraštruktúry a prehodnotiť pôvodný schválený harmonogram začínania a odovzdávania stavieb v sledovanom období. Materiál obsahuje zásady aktualizácie, vyhodnotenie pôvodného Programu pokračovania prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2011 - 2014 za obdobie rokov 2011 a 2012 na základe vtedajšieho skutkového stavu. Cieľom aktualizácie programu malo byť predovšetkým zaktualizovať a zrealizovať harmonogram začínania a dokončovania stavieb uvedených v pôvodnom programe na obdobie 2011 - 2014.

Vypracovaný materiál „Aktualizáciu Programu pokračovania prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2011 - 2014“ bol predložený listom č. 18933/2012-SCDPK/z.69569 zo dňa 14. decembra 2012 s požiadavkou na prerokovanie vo vláde SR; doposiaľ však prerokovaný nebol.

Finančné krytie stavieb v období po roku 2012 (stavby uvedené v aktualizácii programu) bolo navrhované zo zdrojov ŠR, prostriedkov Operačného programu Doprava,

Prioritná os č. 2 - Cestná infraštruktúra (TEN-T) a Prioritná os č. 5, Opatrenie 5.1 - Cestná infraštruktúra (rýchlostné cesty) a z vlastných zdrojov NDS.

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 - 2016 počítalo s využitím verejno-súkromného partnerstva. Významným činiteľom z hľadiska použitia projektov verejno-súkromného partnerstva v rámci budovania cestnej infraštruktúry je aj obmedzenosť finančných prostriedkov, ktoré sú poskytované zo strany Európskej únie a štátneho rozpočtu. Formou PPP sa uvažuje realizovať výstavba niektorých úsekov diaľnice D4 a rýchlostnej cesty R7.

1.1.4 Operačný program Doprava 2007 – 2013

Pre financovanie programu na programovacie obdobie rokov 2007 - 2013 sa na spolufinancovanie z fondov EÚ pripravovali projekty v súlade s Operačným programom Doprava 2007 - 2013, ktorý bol posúdený ako strategický dokument podľa § 17 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, stanoviskom vydaným MŽP SR dňa 28.02.2007.

1.2 Vyhodnotenie programov prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2010 – 2014

Prehľad o stave D a RC. Ku koncu roku 2013 bolo v prevádzke 423,051 km diaľnic a 195,213 km RC (v kompetencii NDS).

Tab. č. 1

Ukazovateľ	2010	2011	2012	2013
Diaľnice	415,870 km	418,112 km	420,871 km	423,051 km
Rýchlostné cesty	178,487 km	182,179 km	182,179 km	195,213 km
Cesty I. triedy	90,079 km	82,748 km	82,784 km	82,784 km

Zdroj údajov: MDVRR SR

1.2.1 Program prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2007 až 2010

Rok 2010

Program výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2007 - 2010 predpokladal, že za štyri roky bude odovzdaných do užívania až 250,9 km diaľnic a rýchlostných ciest. Reálne bolo odovzdaných 122,8 km diaľnic a rýchlostných ciest. Plán odovzdávania nových úsekov diaľnic a rýchlostných ciest v rokoch 2007 až 2010 bol splnený na 48,9 %. Tento stav vznikol aj v dôsledku zložitosti a zdĺhavosti obstarávania PPP projektov, ktoré mali byť tiež jednou z foriem zabezpečenia financovania procesu výstavby (podrobnejšie v bode 3.3). Z pôvodných troch balíkov PPP projektov sa koncesionárom podarilo zabezpečiť financovanie, a teda aj riadne plnenie zmluvy, len pri tzv. druhom balíku, v rámci ktorého sa realizovali úseky rýchlostnej cesty R1.

Nedostatkom tohto obdobia bolo, že sa nedocenila časová náročnosť jednotlivých procesov verejného obstarávania. Predlžovaním procesov verejného obstarávania na výber dodávateľov projektových prác, zhotoviteľov stavebných prác a stavebného dozoru došlo k nenaplneniu harmonogramu programu.

Podobná situácia bola v oblasti začínajúcich stavieb. Program výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2007 - 2010 predpokladal, že bude začatých 361,5 km diaľnic a rýchlostných ciest. Skutočne bolo do roku 2010 začatých (so zabezpečeným financovaním) len 118,1 km diaľnic a rýchlostných ciest. Program bol splnený na 32,6 %, teda na menej ako tretinu.

1.2.2 Vyhodnotenie Programu pokračovania prípravy a výstavby diaľnic a rýchlостných ciest na roky 2011-2014

Rok 2011

Do užívania bolo odovzdaných 3,2 km diaľnice D2 v úseku Križovatka Stupava juh v polovičnom profile a 54,2 km rýchlостnej cesty R1, súčasťou ktorej sú aj tri úseky realizované a financované formou verejno-súkromného partnerstva od Nitry po Tekovské Nemce, ktoré boli dané do užívania v októbri roku 2011.

S výnimkou stavby D1 Studenec - Beharovce, križovatka Beharovce, ktorej výstavba mala zabezpečiť plnú funkčnosť križovatky po sprevádzkovaní úseku D1 Studenec - Beharovce sa splnil plán pôvodného harmonogramu.

Dôvodom nesplnenia harmonogramu pri výstavbe D1 Studenec - Beharovce, križovatka Beharovce bola etapizácia výstavby a hlavne omeškanie prípravy. V rámci stavby úseku diaľnice D1 Studenec - Beharovce (uvedený do užívania v júni 2010), bola zrealizovaná iba jedna vetva križovatky, takže bolo potrebné zabezpečiť po realizačné zameranie a následnú aktualizáciu dokumentáciu pre verejné obstarávanie na zhotoviteľa jej chýbajúcich objektov. Predpokladané začatie výstavby sa tým posunulo do roku 2013 s jej ukončením v roku 2014.

Podľa pôvodného harmonogramu sa plánovalo v roku 2011 začatie výstavby piatich úsekov diaľnice D1 s celkovou dĺžkou 61,6 km. Z piatich plánovaných úsekov sa začala výstavba troch úsekov, a to D1 Dubná Skala - Turany, D1 Jánovce - Jablonov, I. úsek a D1 Fričovce - Svinia s celkovou dĺžkou 36,7 km. Realizácie zvyšných dvoch úsekov D1 Hubová - Ivachnová a D1 Jánovce - Jablonov, II. úsek v celkovej dĺžke 24,8 km nebola začatá z dôvodu zdĺhavej prípravy a samotného priebehu procesu verejného obstarávania na aktualizáciu projektovej dokumentácie a na zhotoviteľa stavebných prác.

Rok 2012

V pláne bolo ukončiť 5,7 km rýchlостnej cesty R1 Banská Bystrica - severný obchvat. Plánovaný úsek bol v súlade s harmonogramom pôvodného programu uvedený do užívania. Nad rámec plánu bol do konca roka 2012 odovzdaný do užívania ľavý jazdný pás úseku Jablonov - Studenec (5,2 km), ktorého ukončenie bolo pôvodne plánované až na rok 2013. Z pôvodne plánovaných 57,9 km diaľnic a rýchlостných ciest, ktorých výstavba mala začať v roku 2012, sa nepodarilo spustiť realizáciu 18,6 km úsekov rýchlостnej cesty R2 Ruskovce - Pravotice a Zvolen východ - Pstruša z dôvodu predĺženia procesu verejného obstarávania na zhotovenie projektovej dokumentácie. Nad rámec sa podarilo začať s výstavbou obchvatu R2 Žiaru nad Hronom (1/2 profil) v dĺžke 5,3 km.

Podľa pôvodného harmonogramu bolo v roku 2012 tiež plánované začatie realizácie troch úsekov diaľnice D1, a to D1 Lietavská Lúčka - Višňové, D1 Višňové - Dubná Skala a D1 Turany - Hubová s celkovou dĺžkou 27 km a úseku diaľnice D3 Svrčinovec Skalité, polovičný profil v dĺžke 12,3 km.

Proces verejného obstarávania na výber zhotoviteľa na oba úseky D1 Lietavská Lúčka - Višňové a D1 Višňové - Dubná Skala, ktoré boli zlúčené do jednej stavby bol v priebehu konca roku 2012 len v štádiu vyhodnocovania ponúk uchádzačov a od jeho výsledku závisel termín začatia realizácie. Navrhovaný začiatok výstavby úseku diaľnice D1 Turany - Hubová v roku 2012 nebol splnený nakoľko bolo potrebné dopracovať posúdenie vplyvov diaľnice na územie NATURA 2000.

V máji 2012 sa spolu s privádzačom Spišská Nová Ves - Levoča, I. etapa začala výstavba úseku Jánovce - Jablonov, II. úsek, ktorá bola pôvodne naplánovaná na rok 2011.

Rok 2013

Ukončená bola výstavba jediného úseku rýchlostnej cesty R4 Košice - Milhošť v dĺžke 14,2 km, ktorá sa začala v roku 2010. Dobudovanie 2. Profilu úseku D1 Jablonov - Studenec, ľavý jazdný pás bolo odovzdané v predstihu v roku 2012.

Z pôvodne plánovaných 44,8 km diaľnic a rýchlostných ciest, ktorých výstavba mala začať v roku 2013 sa začala výstavba len 10,1 km dlhého úseku R2 Pstruša - Kriváň, pričom výstavba 5,3 km dlhého obchvatu Žiaru nad Hronom začala v predstihu už v roku 2012.

Podľa pôvodne predpokladaného harmonogramu boli na začatie výstavby v roku 2013 plánované aj dva úseky diaľnice D3, a to D3 Žilina, Brodno - Kysucké Nové Mesto a D3 Čadca, Bukov - Svrčinovec. Pre úsek D3 Žilina, Brodno - Kysucké Nové Mesto bolo v roku 2012 zrušené územné rozhodnutie. Pre úsek diaľnice D3 Čadca, Bukov - Svrčinovec je posun začiatku výstavby spôsobený predĺžením procesu majetkovoprávneho vysporiadania pozemkov potrebného k získaniu stavebného povolenia.

Výstavba úseku rýchlostnej cesty R3 Tvrdošín - Nižná nezačala v roku 2013 z dôvodu nejasnosti financovania realizácie tohto úseku. V súčasnosti sa zabezpečuje štúdia realizovateľnosti na ťah oravskej časti rýchlostnej cesty R3.

Realizácia úseku rýchlostnej cesty R7 Bratislava - Dunajská Lužná nezačala z dôvodu predĺženia projektovej prípravy, v rámci ktorej bolo potrebné vypracovať Oznámenie o zmene navrhovanej činnosti. Posudzoval sa vplyv stavby na územia NATURA 2000 v zmysle Európskej legislatívy, z ktorého vznikla potreba zaoberať sa zmierňujúcimi opatreniami a návrhom kompenzačných opatrení. Na predmetný úsek bolo vydané územné rozhodnutie v marci 2014. Úsek R7 Bratislava - Dunajská Lužná bude súčasťou pripravovaného balíka projektov PPP. MDVRR SR zabezpečilo poradcu pre prípravu súťaže na výber koncesionára.

Záver a zistenia z kontroly prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest v rokoch 2010 – 2013

Hlavnou prioritou vlády SR v rokoch 2010 až 2013 bolo postupne spájať 8 z 10 najväčších slovenských miest diaľnicou D1. Cieľom je postupne zvyšovať pohodlie, rýchlosť a najmä bezpečnosť cestovania občanov SR.

Z predchádzajúceho uvedeného textu a tabuliek č. 2 a 3 je však možné záverom skonštatovať, že nenapĺňanie cieľov v oblasti prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest v období rokov 2010 - 2014 bolo, okrem iného, spôsobené po vecnej stránke podcenením časovej náročnosti procesu prípravy a priebehu verejného obstarávania. Proces prípravy stavieb je všeobecne známy ako veľmi zložitý, odborne i časovo náročný. Tvorí ho početná skupina dôležitých činností na seba nadväzujúcich; podcenenie akejkoľvek z nich sa prejaví v predĺžení celého procesu. Naruší sa kontinuita čerpania finančných prostriedkov z EÚ ako aj príslušného spolufinancovania zo štátneho rozpočtu.

V sledovanom období sa kritickým stalo najmä predlžovanie verejného obstarávania projektovej dokumentácie, verejného obstarávania zhotoviteľov stavebných prác a stavebného dozoru. Procesu verejného obstarávania je treba venovať pozornosť už v etape prípravy jeho súťažných podkladov a jeho transparentnosti. Dôležitá je však i otázka finančnej pripravenosti stavby.

Situáciu v procese plánovaného a skutočného začatia stavieb diaľnic a rýchlostných ciest v kontrolovanom období dokumentuje aj nasledovná súhrnná tabuľka:

Tab. č. 2

Rok		začatie (km)	
		plán	skutočnosť
2010	D a RC spolu	123,6	19,4
2011	D a RC spolu	61,5	36,7
2012	D a RC spolu	57,9	15,8
2013	D a RC spolu	44,8	41,2

Zdroj údajov: MDVRR SR

Plánované a skutočné ukončenie stavieb diaľnic a rýchlostných ciest v kontrolovanom období dokumentuje tabuľka:

Tab. č. 3

Rok		ukončenie (km)	
		plán	skutočnosť
2010	D a RC spolu	172,9	40,8
2011	D a RC spolu	57,4	57,4
2012	D a RC spolu	5,7	10,9
2013	D a RC spolu	19,4	14,2

Zdroj údajov: MDVRR SR

V roku 2011, kedy bolo odovzdaných do užívania (najviac) 57,4 km D a RC bol odovzdaný do užívania koncesný úsek R1.

1.3 Program opráv a údržby diaľnic a rýchlostných ciest

Pre obdobie rokov 2010 - 2012 nebol vypracovaný program opráv a údržby diaľnic a rýchlostných ciest, ale až od roku 2013, čo bolo zistené kontrolou NKÚ v roku 2012. Vláda SR uznesením č. 24 z 9. januára 2013 schválila Program opráv a údržby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2013 - 2017. Vypracovanie predloženého programu bolo v súlade so zákonom č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti, v ktorom jej ukladá povinnosť zabezpečovať prípravu, realizáciu opráv, údržbu a výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest, okrem koncesných ciest, na základe programov schválených vládou.

V uvedenom materiáli bol popísaný stavebnotechnický stav diaľnic a rýchlostných ciest. Na základe doby životnosti vozovky možno konštatovať, že životnosť vozovky 30 rokov už v čase vytvorenia programu prekročilo viac ako 114 km diaľnic a 49 km rýchlostných ciest. Z celkového počtu 599 ks mostných objektov na diaľniciach a rýchlostných cestách bolo v klasifikačnej skupine V. (zlý) zaradených 17 mostov.

NDS ako správca pozemnej komunikácie podľa zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), podľa vyhlášky č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách a podľa platných technických predpisov vykonávala správu diaľnic, ciest pre motorové vozidlá a ciest vo vlastníctve štátu okrem ich prejazdnych úsekov cez colné priestory a zároveň bola povinná udržiavať cestnú sieť v stave zodpovedajúcom účelu, na ktorý je určená.

MDVRR SR schvaľovalo výber úsekov diaľnic a rýchlostných ciest na plánovanú opravu a údržbu. Výber sa vykonával na základe návrhu NDS. Úseky, ktoré boli zaradené do dohody/špecifikácie boli vybrané na základe výsledkov meraní v zmysle platných technických predpisov MDVRR SR a tiež podľa poradia naliehavosti.

Financovanie programu opráv a údržby bolo zabezpečované dotáciou zo štátneho rozpočtu na základe Zmluvy o poskytnutí dotácií z rozpočtovej kapitoly MDVRR SR (podrobnejšie v bode 2) a z vlastných zdrojov NDS.

2 Dodržiavanie podmienok Zmluvy o poskytnutí dotácií z rozpočtovej kapitoly Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR pre NDS na rok 2013

Finančné prostriedky na výstavbu a údržbu diaľnic a rýchlostných ciest poskytuje MDVRR SR formou dotácií zo ŠR, spolufinancovaním a formou prostriedkov EÚ. Financovanie výstavby diaľnic a rýchlostných ciest z prostriedkov EÚ prostredníctvom Operačného programu Doprava (ďalej „OPD“) je pri každom projekte riešené samostatnou Zmluvou o nenávratnom finančnom príspevku, ktorá sa uzatvára na základe žiadosti o NFP zo strany prijímateľa. Ostatné dotácie na údržbu a výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest, (mimo prostriedkov EÚ) sú poskytnuté na základe zmluvy medzi poskytovateľom MDVRR SR a prijímateľom NDS na príslušný rok, ktorá podrobne upravuje podmienky na poskytnutie a čerpanie prostriedkov v danom roku.

MDVRR SR v roku 2013 financovalo prípravu a realizáciu opráv a údržby, ako aj výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest (mimo prostriedkov EÚ) prostredníctvom Zmluvy o poskytnutí dotácií z rozpočtovej kapitoly MDVRR SR č. 465/B500/2013 zo dňa 23.04.2013 medzi poskytovateľom MDVRR SR a prijímateľom NDS (ďalej len „Zmluva“).

Predmetom plnenia Zmluvy bolo poskytnutie dotácií NDS z rozpočtovej kapitoly MDVRR SR v danom rozpočtovom roku do výšky rozpočtu stanoveného zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok, rozpisom záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu rozpočtového roku v rámci programu 053 Cestná infraštruktúra pre prvky:

- 0530102 Príprava a realizácia opráv diaľnic a rýchlostných ciest,
- 0530305 Diaľnice a rýchlostné cesty ŠR,
- 0530309 ŠR mimo spolufinancovania,
- 053030D Príprava projektov plánovaných na financovanie z fondov EÚ.

Finančné prostriedky poskytuje MDVRR SR ako dotáciu podľa § 8a zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v nadväznosti na § 8 zákona č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov.

V priebehu rozpočtového roka sa mohla výška finančných prostriedkov poskytnutých NDS zvyšovať alebo znižovať na základe rozpočtových opatrení Ministerstva financií Slovenskej republiky v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Prípadné zvýšenie, alebo zníženie výšky finančných prostriedkov na základe rozpočtového opatrenia bolo potrebné upraviť v Zmluve formou písomného číslovaného dodatku k Zmluve, podpísaného oboma zmluvnými stranami.

Účelom poskytnutia finančných prostriedkov bolo zabezpečenie financovania činností v zmysle § 12 zákona č. 639/2004 Z. z. o NDS. Podrobné vymedzenie použitia finančných prostriedkov bolo vymedzené v dokumente Špecifikácia účelu použitia prostriedkov štátneho rozpočtu, časový a vecný plán úloh v oblasti prípravy a realizácie opráv, údržby a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na rok 2013 (ďalej len „špecifikácia“), ktorá bola súčasťou Zmluvy. Finančné prostriedky v zmysle Zmluvy mohli byť poskytnuté až po podpise špecifikácie.

Prijímateľ (NDS) bol povinný do 30 dní od ukončenia príslušného štvrťroka informovať poskytovateľa o plnení účelu použitia finančných prostriedkov v zmysle špecifikácie. Súčasťou informácií bolo aj použitie vlastných zdrojov prijímateľa v príslušnom štvrťroku.

Finančné prostriedky sa poskytli prijímateľovi pravidelne na základe písomnej žiadosti prijímateľa.

Kontrola sa zamerala na finančné plnenie (čerpanie) zmluvných prostriedkov a plnenie stanovených cieľov zmluvy v roku 2013. Na vybranej žiadosti bol preverený postup poskytovania finančných prostriedkov. Bolo preverené splnenie opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov z kontroly vykonanej v roku 2013 (bližšie v bode 3.9).

Pôvodne plánovaná suma kapitálových výdavkov na výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest (mimo prostriedkov EÚ) v zmysle schváleného záverečného účtu kapitoly MDVRR SR na rok 2013 bola 218 537 838 Eur v nasledovnej štruktúre:

Tab. č. 4 (v Eur)

NDS, a. s.	Schválený rozpočet k 01. 01. 2013	Upravený rozpočet k 31. 12. 2013	Skutočné čerpanie k 31. 12. 2013
0530305 Diaľnice a rýchlostné cesty (ŠR)	41 400 000,00	35 806 150,75	35 806 150,74
0530309 ŠR mimo spolufinancovania – MSF + NN OPD (nad GAP)	177 137 838,00	34 079 830,91	34 079 830,91
053030D Príprava projektov plánovaných na financovanie z fondov EÚ	0,00	5 593 849,25	5 593 849,25
Spolu	218 537 838,00	75 479 830,91	75 479 830,90

Zdroj údajov: MDVRR SR

Ešte pred podpisom Zmluvy došlo na základe rozpočtových opatrení MF SR k presunu finančných prostriedkov a k úprave výšky pôvodne plánovaného čerpania (napr. z dôvodu zabezpečenia prostriedkov na úhradu nákladov poskytovateľovi univerzálnej poštovej služby v nadväznosti na zákon č. 324/2014 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, presunu prostriedkov na správu a údržbu ciest 1. triedy a diaľničných privádzačov, viazaní finančných prostriedkov v programe 053 Cestná infraštruktúra). Pôvodne plánovaná suma kapitálových výdavkov 218 537 838 Eur bola postupne upravená znižovaním až na sumu 75 479 830,91 Eur, ktorá bola premietnutá v Zmluve. Úpravu pôvodne plánovanej sumy ešte pred podpisom Zmluvy vykonalo MDVRR SR v súlade s rozpočtovými opatreniami MF SR č. 2/2013, 19/2013, 20/2013 a 25/2013 a rozpočtové opatrenia boli schválené MF SR.

Pôvodne plánovaná suma bežných transferov (640) na údržbu a opravy diaľnic a rýchlostných ciest v zmysle schváleného záverečného účtu kapitoly MDVRR SR na rok 2013 bola vo výške 28 500 000,00 Eur. Po úprave rozpočtu navýšením k 31.12.2013 bola vo výške 40 446 000 Eur. Išlo o prostriedky Podprogramu 05301 - Správa, údržba a opravy ciest a diaľnic, prvku 0530102 - Príprava a realizácia opráv diaľnic a rýchlostných ciest NDS. Plánované bežné výdavky na údržbu a opravy diaľnic a rýchlostných ciest neboli k termínu podpisu Zmluvy upravované.

Zmluva bola podpísaná na celkovú sumu 182 211 600,12 Eur z toho 28 500 000,- Eur ako bežné transfery na prípravu a realizáciu opráv a údržby diaľnic a rýchlostných ciest a 153 711 600,12 Eur ako kapitálové transfery na prípravu a výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest, vrátane spolufinancovania k projektom Európskej únie (nad GAP + neoprávnené výdavky).

Podrobné vymedzenie použitia finančných prostriedkov bolo uvedené v špecifikácii, ktorá bola podpísaná 23.04.2013. Finančné prostriedky v zmysle zmluvy mohli byť poskytnuté až po podpise špecifikácie, čo MDVRR SR aj dodržalo.

Počas trvania zmluvného obdobia bola Zmluva vrátane špecifikácie opakovane dodatočovaná a upravovaná. K samotnej Zmluve boli uzatvorené 2 dodatky, špecifikácia bola upravovaná 5 krát.

Dodatkom č.1 k Zmluve zo dňa 28.11.2013 bolo nadväzne na rozpočtové opatrenia MF SR č. 98/2013 a 99/2013 navýšené zmluvné plnenie na celkovú sumu 192 953 317,32 Eur najmä kvôli zvýšeniu výdavkov na bežné transfery na prípravu a realizáciu opráv a údržby diaľnic a rýchlостných ciest na sumu 40 446 000 Eur. Navýšenie výdavkov bolo zdôvodnené najmä nárastom nákladov na opravu a údržbu diaľnic a rýchlостných ciest vplyvom nepriaznivých klimatických podmienok v období január až apríl 2013.

Dodatkom č. 2 k Zmluve zo dňa 19.12.2013 bolo nadväzne na rozpočtové opatrenia MF SR č. 126/2013, 140/2013, 176/2013 a 178/2013 zmluvné plnenie znížené na celkovú sumu 115 925 830,90 Eur najmä kvôli nižšiemu čerpaniu výdavkov na kapitálové transfery na prípravu a výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest, vrátane spolufinancovania k projektom Európskej únie (nad GAP + neoprávnené výdavky) na sumu 75 479 830,90Eur.

Úpravy Zmluvy formou dodatkov k Zmluve ako aj dodatkov k špecifikácii realizovalo MDVRR SR v súlade s rozpočtovými opatreniami, ktoré schválilo MF SR.

V zmysle čl. 2, ods. 3 Zmluvy bol prijímateľ povinný v termíne do 30 dní od ukončenia príslušného štvrťroka informovať poskytovateľa o plnení účelu použitia finančných prostriedkov v zmysle špecifikácie. Formou uvedených informácií bolo vyhodnocované plnenie Zmluvy zo strany NDS. Porovnaním špecifikácie a informácií poskytovaných zo strany NDS pri plnení čl. 2, ods. 3 Zmluvy bolo zistené, že poskytované informácie neobsahovali vyhodnotenie niektorých dielčích cieľov v rovnakej forme a obsahu ako boli uvedené v prílohe č. 6 Špecifikácie Zmluvy – Ciele investičného úseku na rok 2013 zamerané podľa oblastí. Napr. absentovalo vyhodnotenie splnenia stanovených termínov na vypracovanie Environmentálnych štúdií a procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) podľa zákona 24/2006 Z. z., (str. 1 prílohy č. 6 špecifikácie).

Pri bežných transferoch (prostriedky na údržbu diaľnic a rýchlостných ciest) bolo čerpanie výdavkov vyššie ako pôvodne plánované a plnenie dosiahlo 141,9 %. Vyššie čerpanie bolo zo strany kontrolovaného subjektu zdôvodnené nepriaznivými klimatickými podmienkami zimného obdobia 2012/2013, v dôsledku čoho sa zvýšila spotreba posypovej soli, či počet výjazdov vozidiel zimnej údržby pri zabezpečení zjazdosti a bezpečnosti diaľnic a rýchlостných ciest v prvých mesiacoch roku 2013 a tiež aj v dôsledku zvýšenia nákladov na opravu a údržbu poškodených vozoviek diaľnic a rýchlостných ciest spôsobených vplyvom nepriaznivých klimatických podmienok uvedeného zimného obdobia, ako aj neplánovanými zvýšenými nákladmi na opravu bezpečnostných zariadení spôsobených nehodami.

Aj vzhľadom na výšku finančných prostriedkov, v daných prípadoch boli viaceré plánované ciele v oblasti údržby diaľnic a rýchlостných ciest dosiahnuté, prípadne prekročené. Plánovaná dĺžka vozoviek, na ktorých bola realizovaná údržba alebo oprava s cieľom presunutia vozoviek zo 4 a 3 klasifikačného stupňa do 1 klasifikačného stupňa bola prekročená (plánovaná dĺžka bola 55 km a dosiahnutá 75 km). Rovnako bol prekročený ukazovateľ plánu opráv zvodidiel, kde namiesto plánovaných 400 km bolo realizovaných 12 683 km. V takmer plnom plánovanom objeme boli realizované aj ciele v oblasti obnovy vodorovného a zvislého dopravného značenia. Nedosiahnutie plného plánovaného objemu v niektorých ukazovateľoch bolo v zmysle vyhodnotenia plnenia Programu opráv a údržby diaľnic a rýchlостných ciest zaslaného poskytovateľovi listom 11114/2014/10100 z 6.02.2014 spôsobené problematicky prebiehajúcimi súťažami verejného obstarávania (podávaním námietok niektorých uchádzačov na ÚVO).

Plánované a skutočne čerpané výdavky na výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest v zmysle Zmluvy sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

Tab. č. 5

Kapitálové transfery (výstavba D a RC) v Eur	Pôvodne zazmluvnené	Skutočné čerpanie
	153 711 600,12	75 479 830,90

Zdroj údajov: MDVRR SR

Z uvedenej tabuľky je zrejmé, že v roku 2013 sa nepodarilo v oblasti výstavby diaľnic dosiahnuť plánované čerpanie prostriedkov. Pôvodne zazmluvnené prostriedky na výstavbu diaľnic v zmysle Zmluvy sa čerpali cca v polovičnej výške. Znížené čerpanie finančných prostriedkov na prípravu a výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest v roku 2013 bolo podľa vyjadrenia MDVRR SR spôsobené predovšetkým prieťahmi v procesoch verejných obstarávaní na zhotoviteľov stavebných prác úsekov:

- a) R2 Ruskovce – Pravotice
- b) R2 Zvolen Východ – Pstruša
- c) R2 Pstruša – Kriváň
- d) D1 Hubová – Ivachnová
- e) D1 Hričovské Podhradie – Lietavská Lúčka
- f) D1 Lietavská Lúčka – Višňové – Dubna skala
- g) D3 Žilina, Strážov - Žilina, Brodno
- h) D3 Svrčinovec – Skalité

Prieťahy sa objavili aj vo verejných obstarávaníach na zhotoviteľov projektových dokumentácií, v spracovaní projektovej dokumentácie či v majetkovoprávnom vysporiadaní, najmä z dôvodu objavenia nečakaných inžinierskogeologických pomerov, nových dotknutých objektov v navrhovanej trase diaľnice alebo rýchlostnej cesty, či nových dotknutých vlastníkov.

Kontrolou bola preverená žiadosť (číslo žiadosti NDS 50400/29980/2013) na poskytnutie kapitálových transferov o celkovej sume 35 813 822,84 Eur. Preverený bol obsah žiadosti a postup ministerstva ako poskytovateľa pri jej úhrade.

Finančné prostriedky boli prijímateľovi poskytnuté na základe písomnej žiadosti, ktorá po formálnej stránke obsahovala predpísané náležitosti rovnako požadovaná suma súhlasila so súpisom investičných faktúr.

MDVRR SR poskytovalo NDS finančné prostriedky bezhotovostným prevodom v stanovenej lehote. Kontrolou postupu poskytovateľa pri vybranej žiadosti na poskytnutie kapitálových transferov neboli zistené nedostatky. NDS predložila podklady k zúčtovaniu finančných vzťahov za rok 2013 na MDVRR SR listom zo dňa 28.04.2014 s čerpaním v plnej výške prijatých transferov (115 925 830,90 Eur).

3 Čerpanie finančných prostriedkov určených na výstavbu, rekonštrukcie, opravu a údržbu diaľnic, rýchlostných ciest a súvisiacej infraštruktúry v rokoch 2010 – 2013

3.1 Plánovaný rozpočet, upravený rozpočet, skutočné čerpanie prostriedkov v r. 2010 - 2013

V tabuľke č. 6 je uvedený schválený plánovaný rozpočet finančných prostriedkov určených na výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest v rokoch 2010-2013, ako aj zdroje financovania.

Tabuľka č. 6

	Schválený rozpočet v Eur			
	prostriedky EÚ	spolufinancovanie	štátny rozpočet	Spolu
Rok 2010	368 507 103	65 030 666	139 414 460	572 952 229
v tom: opatrenie 2.1	266 116 389	46 961 716		313 078 105
opatrenie 5.1	102 390 714	18 068 950		120 459 664
Rok 2011	136 581 150	24 111 773	305 410 423	466 103 346
v tom: opatrenie 2.1	103 353 634	18 248 094		121 601 728
opatrenie 5.1	33 227 516	5 863 679		39 091 195
Rok 2012	259 000 850	47 059 515	174 916 731	480 977 096
v tom: opatrenie 2.1	221 904 734	40 513 408		262 418 142
opatrenie 5.1	37 096 116	6 546 107		43 642 223
Rok 2013	373 333 000	65 881 000	218 537 838	657 751 838
v tom: opatrenie 2.1	291 598 000	51 458 000		343 056 000
opatrenie 5.1	81 735 000	14 423 000		96 158 000

Zdroj údajov: záverečný účet kapitoly MDVRR SR

Na financovanie výstavby diaľnic a rýchlостných ciest sa v schválenom návrhu rozpočtu plánovalo využiť najmä prostriedky Európskej únie, zo zdrojov Kohézneho fondu a štrukturálneho fondu ERDF a prostriedky zo ŠR na spolufinancovanie k nim v roku 2010, 2012 a 2013; v menšej miere sa plánovalo financovanie výstavby zo štátneho rozpočtu SR.

V schválenom návrhu rozpočtu na rok 2011 sa plánovalo s vyšším financovaním priamo zo štátneho rozpočtu (65,5 %) a v menšej miere 34,5 % sa plánovalo využitie financovania výstavby z prostriedkov EÚ najmä zo zdrojov Kohézneho fondu a štrukturálneho fondu ERDF a prostriedkov zo ŠR na spolufinancovanie k nim.

Schválený rozpočet na výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest bol (v priebehu kontrolovaného obdobia jednotlivých rokov 2010 – 2013) mnohými rozpočtovými opatreniami (uvedenými v záverečných účtoch kapitoly) upravovaný. V tabuľke č. 7 je uvedený upravený schválený rozpočet finančných prostriedkov určených na výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest v rokoch 2010-2013, ako aj zdroje financovania.

Tabuľka č. 7

	Upravený rozpočet v Eur			
	prostriedky EÚ	spolufinancovanie	štátny rozpočet	Spolu
Rok 2010	266 116 389,00	46 961 716,00	271 899 137,67	584 977 242,67
v tom: opatrenie 2.1	106 514 676,37	18 796 707,62		125 311 383,99
opatrenie 5.1	69 347 335,51	12 237 765,13		81 585 100,64
mimorozpoč. zdroje	-	-	1 900 000,00	1 900 000,00
Rok 2011	409 998 544,93	72 352 675,72	87 674 733,72	570 025 954,37
v tom: opatrenie 2.1	331 570 542,03	58 512 439,40		390 082 981,43
opatrenie 5.1	78 428 002,90	13 840 236,32		92 268 239,22
Rok 2012	210 289 245,00	11 579 046,66	86 404 176,72	308 272 468,38
v tom: opatrenie 2.1	180 581 057,50	7 553 063,20		188 134 120,70
opatrenie 5.1	29 708 187,50	4 025 983,46		33 734 170,96
mimorozpoč. zdroje	-	-	1 491 176,72	1 491 176,72
Rok 2013	230 104 352,54	39 851 878,38	75 479 830,91	345 436 061,83
v tom: opatrenie 2.1	202 416 656,69	35 720 586,85		238 137 243,54
opatrenie 5.1	27 687 695,85	4 131 291,53		31 818 987,38

Zdroj údajov z tabuliek: záverečný účet kapitoly MDVRR SR

Z tabuliek č. 6 a 7 vyplýva, že v kontrolovanom období v roku 2010, 2012 a 2013 bol upravený v priebehu roka celkový rozpočet financovania výstavby diaľnic a rýchlostných ciest znížením rozpočtu oproti plánovanému rozpočtu z prostriedkov EÚ, zo zdrojov Kohézneho fondu a štrukturálneho fondu ERDF a spolufinancovania prostriedkov ŠR k nim v danom roku. Vysoké navýšenie rozpočtu v roku 2010, za zdroj 111 na 271 899 137,67 Eur bol navýšený o prostriedky viazané v roku 2009 v zmysle § 8 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a na základe žiadosti MDVRR SR na prípravné práce a úhradu škôd voči tretím osobám.

Napr. v roku 2013 bol upravený celkový rozpočet znížením o 312 315 776,17 Eur (oproti celkovému plánovanému objemu 657 751 838,00 Eur) na 345 436 081,82 Eur; na uvedenú sumu bolo vykázané aj skutočné čerpanie.

Samotné financovanie výstavby diaľnic a rýchlostných ciest zo štátneho rozpočtu SR bolo ovplyvnené upraveným zvýšením rozpočtu len v roku 2010. V ostatných rokoch 2011, 2012 a 2013 bolo financovanie zo zdrojov ŠR rozpočtovými úpravami znížované.

Čerpanie finančných prostriedkov na výstavbu diaľnic, rýchlostných ciest a súvisiacej infraštruktúry v kontrolovanom období

K 31. 12. 2013 bola výstavba D a RC financovaná (zo zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu) v celkovej výške 345 137 243,54 Eur, čo bolo o 312 614 594,46 Eur nižšie čerpanie ako schválený rozpočet. Z hľadiska porovnania údajov došlo v roku 2013 k najvyššiemu čerpaniu prostriedkov EÚ a štátneho rozpočtu za obdobie ostatných troch rokov, pričom v prípade prostriedkov EÚ došlo v roku 2013 k ich najvyššiemu čerpaniu vôbec (v porovnaní s rokom 2012 k 3,5 násobnému vyššiemu čerpaniu EÚ prostriedkov a v porovnaní s rokom 2011 4,5 násobnému vyššiemu čerpaniu prostriedkov EÚ).

Vykazované údaje o čerpaní v záverečnom účte kapitoly k 31.12.2013 boli overené z výkazu FIN 1-12 Finančný výkaz o plnení rozpočtu a nerozpočtovaných pohyboch na účtoch subjektu verejnej správy k 31.12.2013 (v Eurách zaokrúhlene na dve desatinné miesta).

Tabuľka č. 8

	Čerpanie finančných zdrojov v Eur			
	EÚ	ŠR	štátny rozpočet	Spolu
Rok 2010	106 348 443,24	18 767 372,36	273 799 081,20	398 914 896,80
v tom: opatrenie 2.1	106 514 676,37	18 796 707,62		125 311 383,99
opatrenie 5.1	69 347 335,51	12 237 765,13		81 585 100,64
mimorozpočtové zdroje	-	-	1 900 000,00	1 900 000,00
Rok 2011	50 334 553,97	8 882 568,33	87 674 733,72	146 891 856,02
v tom: opatrenie 2.1	32 137 532,66	5 671 329,27		37 808 861,93
opatrenie 5.1	18 197 021,31	3 211 239,06		21 408 260,37
Rok 2012	65 614 597,17	11 579 046,66	86 404 176,06	163 597 819,89
v tom: opatrenie 2.1	42 800 690,90	7 553 063,20		50 353 754,10
opatrenie 5.1	22 813 906,27	4 025 983,46		26 839 889,73
mimorozpočtové zdroje	-	-	1 491 176,72	1 491 176,72
Rok 2013	230 104 352,54	39 851 878,38	75 479 830,90	345 436 061,82
v tom: opatrenie 2.1	202 416 656,69	35 720 586,85		238 137 243,54
opatrenie 5.1	27 687 695,85	4 131 291,53		31 818 987,38

Zdroj údajov: záverečný účet kapitoly MDVRR SR

Na opatrenie 2.1. cestnej infraštruktúry (TEN-T) OPD bola vykazovaná čerpaná skutočnosť výdavkov na výstavbu diaľnic zo zdroja EÚ (Kohézny fond, zdroj 11U1, program 053030A) vo výške 202 416 656,69 Eur a spolufinancovanie (zo zdroja 11U2) bolo vo výške 35 720 586,85 Eur, čo bolo spolu vo výške 238 137 243,54 Eur.

Na opatrenie 5.1 cestnej infraštruktúry (rýchlostné cesty a cesty I. triedy OPD bola vykazovaná čerpaná skutočnosť výdavkov na výstavbu rýchlostných ciest zo zdroja EÚ (Európsky fond regionálneho rozvoja, zdroj 11S1, na program 053030 B) vo výške 27 687 695,85 Eur a spolufinancovanie (zo zdroja 11S2) bolo vo výške 4 131 291,53 Eur, čo bolo spolu 31 818 987,38 Eur.

3.2 Vyhodnotenie plnenia cieľov programu 053 - Cestná infraštruktúra v roku 2013

Monitorovacia správa programovej štruktúry kapitoly MDVRR SR k 31.12.2013 bola vypracovaná na základe vypracovaných monitorovacích správ vecne zodpovedných organizačných útvarov MDVRR SR. Ku každému cieľu bolo v časti Monitorovanie cieľa uvedené, či bol cieľ splnený, nesplnený alebo čiastočne splnený. V prípade nesplnených a čiastočne splnených cieľov boli v rámci vyhodnotenia uvedené aj dôvody konštatovaného skutkového stavu.

Zámerom programu 053- Cestná infraštruktúra bolo umožniť rýchlu, efektívnu a bezpečnú dopravu po prevádzkovo spôsobilých cestách a diaľniciach. Vecné plnenie programových cieľov je uvedené nasledne:

V rámci programu s vyššie uvedeným zámerom bolo stanovených celkovo 29 cieľov, z ktorých bolo 20 vyhodnotených ako splnené, štyri ako čiastočne splnené a tri ako nesplnené. Jeden cieľ bol z hľadiska vyhodnotenia v roku 2013 neaktuálny a posledný sa plní priebežne.

Čiastočné splnenie cieľov bolo spôsobené:

- oddialením začatia výstavby rýchlostných ciest R2, R3, R4 a R7 z dôvodu vypracúvania štúdií realizovateľnosti na plánované úseky, ktorými sa preveruje opodstatnenosť plánovaných projektov. Kontrola NKÚ SR poukazuje na skutočnosť, že už v roku 2012 bolo konštatované meškanie v procese prípravy výstavby týchto rýchlostných ciest (05303 cieľ č. 7),
- neodovzdaním do užívania 130,4 km diaľnic a rýchlostných ciest a nezačatím výstavby 286,8 km diaľnic a rýchlostných ciest v plánovanom rozsahu,
- nevyplatením rozporovanej časti platby za dostupnosť koncesionárovi Granvia, a. s. za uvedenie príslušných úsekov rýchlostnej cesty R1 Nitra – Tekovské Nemce do prevádzky (pred ukončením procesu rozporovania nie je možné danú čiastku vyplatiť).

Nesplnenie troch cieľov bolo spôsobené:

- neuvedením do užívania žiadneho úseku diaľnice D1 v roku 2013,
- neukončením projektovej prípravy celého úseku diaľnice D4 obchvat Bratislavy s cieľom začať jeho výstavbu v roku 2014,
- nerealizovaním výstavby úseku D1 Hubová - Ivachnová v stanovenom objeme prác s predpokladaným termínom ukončenia v 12/2015 z dôvodu námietok v procese verejného obstarávania. Z tohto istého dôvodu bolo komentované nesplnenie cieľa už v roku 2012. Tým sa rok ukončenia stavby a tým aj splnenie cieľa stáva nereálnym (053030A, cieľ č. 7).

V rámci analýzy monitorovacej správy programovej štruktúry k dátumu 31.12.2013 sa opätovne vyskytovali prípady, kedy zdôvodnenie neplnenia stanoveného cieľa bolo zhodné so zdôvodnením jeho neplnenia aj v predchádzajúcich rokoch (2012). Takými boli najmä niektoré ciele v programovej časti 053 - Cestná infraštruktúra, kedy bolo konštatované meškanie v procese prípravy výstavby týchto rýchlostných ciest (05303 cieľ č. 7) a (053030A, cieľ č. 7). Nesplnenie cieľov v prípravnej fáze výstavby malo za následok ohrozenie alebo nedodržanie termínov dosiahnutia cieľa v realizačnej fáze.

3.3 Zdôvodnenie nižšieho čerpania finančných prostriedkov v kontrolovanom období kontrolovaným subjektom

V roku 2010-2012 bolo nižšie ako polovičné čerpanie na výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest čiastočne zdôvodnené MDVRR SR najmä neukončenými verejnými obstarávaniami na stavebné práce a stavebný dozor a zdĺhavým procesom majetkovoprávneho vysporiadania pozemkov.

Prieťahy sa objavili takisto vo verejných obstarávaníach na zhotoviteľov projektových dokumentácií, v spracovaní projektovej dokumentácie či v majetkovoprávnom vysporiadaní, ktoré sa vyskytli najmä z dôvodu objavenia nečakaných inžinierskogeologických pomerov, nových dotknutých objektov v navrhovanej trase diaľnice alebo rýchlostnej cesty, či nových dotknutých vlastníkov.

Kontrolou bolo zistené nedodržanie plánovaného termínu lehoty výstavby zhotoviteľom (Váhostav, a.s.) v úsekoch:

- D1: Dubná Skala – Turany – zhotoviteľ predložil žiadosť o predĺženie lehoty výstavby z titulu nepredvídateľných skutočností (povodne v dňoch 16.05.2014 – 19.05.2014), (plánovaný termín výstavby bol október/2014) a termín bol navrhnutý na predĺženie s predpokladaným ukončením stavby do 30.06.2015 (podrobnejšie v časti 3.7 protokolu);
- D1: Jánovce - Jablonov 1. úsek (plánovaný termín výstavby bol 06/2014) a termín bol navrhnutý na predĺženie s predpokladaným ukončením stavby do 30.06.2015.
- Kontrolnou akciou bolo zistené, že prieťahy vo verejnom obstarávaní zákaziek v období 2011-2013 na realizáciu stavebných prác D a RC boli spôsobené aj nekorektným správaním sa podnikateľských subjektov v stavebníctve navrhovaním podhodnotenej ceny zákazky, ktorou sa prihlásili do súťaže, v ktorej na začiatku uspeli s najnižšou cenou, avšak boli usvedčení z účasti na dohode obmedzujúcej hospodársku súťaž a boli nakoniec zo súťaže vylúčení (v r. 2014). Uvedené prieťahy pri vyhodnotení súťaže znamenali nemožnosť začatia stavieb v uvedenom období pri troch projektoch:
 - projekt D1 Lietavská Lúčka – Višňové – Dubná Skala, (VO vyhlásené dňa 29.12.2011, prieťahy vo VO boli zaznamenané v r. 2012-2014, pričom podpis zmluvy s vybraným uchádzačom bol 11.06.2014),
 - projekt D3 Žilina (Strážov) - Žilina (Brodno), (VO vyhlásené dňa 05.03.2013 a podpis zmluvy bol 26.05.2014),
 - projekt R2 Zvolen východ - Pstruša, (VO vyhlásené dňa 05.03.2013 a podpis zmluvy dňa 03.07.2014).

Uvedený priebeh vo verejnom obstarávaní oddialil termíny začatia realizácie o niekoľko mesiacov až na rok 2014, spôsobil nečerpanie finančných prostriedkov na výstavbu D a RC z eurofondov (v roku 2013 a 2014).

PPP projekty

V kontrolovanom období MDVRR SR ako verejný obstarávateľ obstarával projekty verejno-súkromného partnerstva, PPP projekty na výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest. Kontrolou bolo zistené, že z troch balíkov PPP sa podarilo realizovať len druhý balík PPP.

MDVRR SR v súčasnosti vystupuje ako verejný obstarávateľ zatiaľ jedinej koncesie na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu rýchlostnej cesty R1 s celkovou dĺžkou cca 52 km. Predmetom koncesnej zmluvy, bolo vypracovanie projektovej dokumentácie, ktorá bola bližšie špecifikovaná v koncesnej dokumentácii, uskutočnenie stavebných prác, financovanie, prevádzka a údržba úsekov rýchlostnej cesty R1 Nitra – Selenec (celková dĺžka približne 12,6 km), Selenec – Beladice (celková dĺžka približne 19,0 km), Beladice – Tekovské Nemce (celková dĺžka približne 14,3 km) a Banská Bystrica – severný obchvat (celková dĺžka približne 5,7 km). Celková dĺžka trvania koncesnej lehoty je 30 rokov.

Bola vydaná koncesia na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu R1. Koncesionárom tohto PPP projektu je spoločnosť GRANVIA, a.s. a zhotoviteľom stavby je spoločnosť Granvia Construction, s.r.o. Koncesná zmluva bola uzatvorená medzi SR, zastúpenou MDVRR SR a spoločnosťou GRANVIA a.s. dňa 23.03.2009. Výstavba uvedenej cestnej komunikácie bola zahájená dňa 28. 08. 2009. Prvé tri úseky Nitra – Selenec, Selenec – Beladice a Beladice – Tekovské Nemce boli odovzdané do predčasného užívania dňa 28.10. 2011, pričom posledný úsek rýchlostnej cesty R1, ktorým je úsek č. 4 – severný obchvat Banskej Bystrice, bol odovzdaný do užívania dňa 27.07.2012.

Výdavky spojené s PPP projektom R1 na úseku Nitra – Tekovské Nemce (v roku 2013 dosiahli najviac 118 882 123 Eur) a uhradené výdavky R1 Severný obchvat Banskej Bystrice boli najvyššie v r. 2012, kedy dosiahli 45 315 876 Eur. Podľa Koncesnej zmluvy na balík R1

bude MDVRR SR z rozpočtu každoročne uhrádzať platbu za dostupnosť.

Kontrolou bolo zistené nerealizovanie 1. a 3. balíka PPP projektov v období r. 2010 – 2013. Kontrola vyžiadala informáciu k príčinám nerealizovania projektov balíkov PPP 1 a PPP 3 a najmä príčiny ich zrušenia zo strany MDVRR SR. V predloženej informácii boli uvedené nasledovné príčiny zrušenia :

- nesplnenie odkladacích podmienok koncesionárom,
- nezníženie mesačnej jednotkovej platby,
- neukončenie prípravných prác.

1. balík PPP projektov: koncesia na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu diaľnice D1 Dubná Skala – Ivachnová, Jánovce – Jablonov, Fričovce – Svinia.

Dňa 15. apríla 2009 uzavretá Koncesná zmluva ku ktorej boli následne uzavreté štyri Dodatky, z toho posledné dva v roku 2010, ktorých hlavným cieľom bolo spustenie prípravných prác a posun termínu finančného uzatvorenia (financial close).

Dňa 21. júna 2010 bola uzavretá medzi Slovenskou republikou zastúpenou Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a spoločnosťou Slovenské diaľnice, a. s. (Koncesionár) dohoda, ktorá nadobudla účinnosť dňa 29. júna 2010. V tejto dohode sa zmluvné strany výslovne dohodli na neskoršom dni ku ktorému zaniká v zmysle článku 4.1.2 Prvého Dodatku Koncesná zmluva, prvý Dodatok, druhý Dodatok, tretí Dodatok a štvrtý Dodatok v prípade, ak Koncesionár nezíska financovanie pre Projekt a nesplní odkladacie podmienky. Zmluvné strany sa dohodli, že týmto neskorším dňom je 31. august 2010. Ďalej sa dohodli, že pokiaľ nebudú prípravné práce Fáza 1 a prípravné práce Fáza 2 dokončené k 30. júnu 2010, po tomto dátume sa v nich bude pokračovať v súlade s druhým Dodatkom a tretím Dodatkom a budú sa vo všetkých ohľadoch spravovať relevantnými ustanoveniami druhého Dodatku a tretieho Dodatku až do 31. augusta 2010 alebo do neskoršieho dňa, ktorý bude písomne dohodnutý medzi zmluvnými stranami. Koncesná zmluva v znení príslušných Dodatkov zanikla dňa 31. augusta 2010, vzhľadom k tomu, že nedošlo k splneniu odkladacích podmienok Koncesnej zmluvy koncesionárom.

Stavba diaľnice D1 Hričovské Podhradie - Dubná Skala bola v súlade s uznesením vlády SR č. 753/2007 z 5. septembra 2007 zaradená do zoznamu projektov financovaných formou PPP. V zmysle § 7 a zákona č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov a rozhodnutím ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 16/2010 bol určený deň prechodu dokumentácie pre stavbu diaľnice D1 Hričovské Podhradie - Dubná Skala z NDS na MDPT SR na deň 1. február 2010.

3. balík PPP D1 Hričovské Podhradie - Dubná Skala.

Koncesná zmluva v znení neskorších platných a účinných dodatkov bola uzavretá dňa 22. januára 2010 medzi Slovenskou republikou, zastúpenou Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR ako Verejným obstarávateľom a spoločnosťou ŽILINSKÁ DIAĽNICA, s. r. o. ako Koncesionárom. Koncesia bola na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu úsekov diaľnice D1: Hričovské Podhradie - Dubná Skala. V ten istý deň bol uzatvorený aj jej dodatok, ktorým sa umožnilo Koncesionárovi začať s prípravnými prácami ešte pred finančným uzatvorením projektu.

Prípravné práce boli následne ukončené 30. novembra 2010. Na základe tohto dodatku ku Koncesnej zmluve sa mal projekt finančne uzatvoriť do 31. mája 2010, následne sa ale jej

zmluvné strany dohodli na 31. októbri 2010 ako na neskoršom dni ku ktorému zaniká Koncesná zmluva v znení jej dodatku, ak Koncesionár nesplní odkladacie podmienky. Neskôr došlo k ďalším dohodám medzi zmluvnými stranami, ktorými sa postupne posúvali termíny finančného uzatvorenia projektu a to na 30. november 2010 a následne na 15. december 2010. Na základe vyššie uvedeného Koncesná zmluva v znení jej dodatku zanikla ku dňu 15. decembra 2010 vzhľadom na to, že nedošlo k splneniu odkladacích podmienok Koncesnej zmluvy koncesionárom.

Kontrolou bolo zistené, že v súvislosti s obstaraním koncesie na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu diaľnic bolo nasledovné čerpanie verejných prostriedkov na nerealizované balíky:

V súvislosti s obstaraním koncesie na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu diaľnic bolo nasledovné čerpanie finančných prostriedkov na nerealizované balíky:

- PPP1: D1 Dubná Skala – Ivachnová, Jánovce – Jablonov, Fričovce – Svinia. Celkové čerpanie výdavkov pre tento balík z prvku 0530502 v rokoch 2009-2013 predstavuje sumu 67 643 308 Eur, z toho 37 991 260,07 Eur prípravné práce a 29 509 410,23 Eur projektová dokumentácia,
- PPP3: D1 Hričovské Podhradie – Dubná Skala. Celkové čerpanie výdavkov pre tento balík z prvku 0530504 v rokoch 2009-2013 predstavuje sumu 65 322 532 Eur, z toho 49 094 653,20 Eur prípravné práce, 809 572,67 Eur udržiavacie práce, 13 476 199,05 Eur projektová dokumentácia a 1 942 107,08 Eur výkupy pozemkov.

Záverom možno konštatovať, že doposiaľ dva balíky PPP projektov, ktoré sa v skutočnosti nere realizovali a v konečnom dôsledku znamenali neplnenie programu prípravy a výstavby diaľnic a rýchlостných ciest na roky 2007 až 2010 v rámci PPP, boli postupne uhradené z rozpočtu MDVRR SR v celkovej výške 132 965 840 Eur. O túto čiastku bolo zvýšené základné imanie NDS. Výsledok vykonaných prác sa využíva podľa vyjadrenia MDVRR SR pri pokračovaní výstavby predmetných úsekov.

3.4 Operačný program Doprava, čerpanie za rok 2013

OPD predstavuje programový dokument Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z fondov Európskej únie v sektore dopravy na roky 2007 - 2013. OPD pozostáva z Európskych zdrojov (KF, ERDF) a povinného spolufinancovania zo štátneho rozpočtu resp. 5% vlastných zdrojov prijímateľa (v prípade prijímateľov hl. m. SR Bratislava a mesto Košice). Celková alokácia na OPD predstavuje 3,79 mld. Eur vrátane národného spolufinancovania. Tento dokument obsahuje súbor cieľov a prioritných osí zahrňujúcich viacročné opatrenia na ich dosiahnutie.

OP Doprava z pohľadu čerpania finančných prostriedkov programového obdobia 2007 - 2013 môžeme zaradiť medzi rizikové operačné programy Národného strategického referenčného rámca.

S cieľom vytvoriť podmienky na maximálne dočerpanie finančných zdrojov alokovaných na programové obdobie 2007 -2013 do konca roka 2013 (resp. do konca roka 2015) bola vytvorená Aktualizácia akčného plánu na zrýchlenie čerpania a implementácie Operačného programu Doprava v zmysle metodiky pripravenej Centrálnym koordinačným orgánom a schválenej vládou SR na zasadnutí dňa 07.03.2013 uznesením vlády SR č. 123/2013. Dočerpanie záväzkov sa plánuje zabezpečiť aj formou tzv. fázovania veľkých projektov cez dve programové obdobia.

Kľúčové kroky vykonané v priebehu roka 2013 boli zamerané na zrýchlenie kontrahovania, na zvýšenie čerpania finančných prostriedkov a na zlepšenie procesu prípravy, predkladania a schvaľovania projektov.

Podľa vyjadrení MDVRR SR hlavnými oblasťami, ktoré komplikovali plynulosť kontrahovania a čerpania prostriedkov EÚ boli :

- zdĺhavé odozvy EK k predloženým žiadostiam a stanoviskám RO,
- nedostatky pri verejnom obstarávaní - konania o námietkach,
- procesné prekážky na strane prijímateľa (majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov, stavebné povolenia),
- kvalita procesov na strane prijímateľov (oprávnenosť fakturovaných aktivít/položiek, dodakovanie zmlúv), potreba zvýšenej podpory hlavne novým prijímateľom.

Stav alokovaných, kontrahovaných a čerpaných finančných prostriedkov ku dňu 31.12.2013 v predmetných Prioritných osiach 2 a 5 je možné vidieť v nasledujúcej tabuľke:

Tab. č. 9

Prioritná os	Alokácia 2007 - 2013	Kontrahovanie (zdroje EÚ)		Čerpanie OPD v Eur (zdroje EÚ)	
	v Eur (zdroje EÚ)	k 31.12.2013	%	31.12.2013	%
PO 2	1 019 083 473	733 104 493	71,94	506 113 250	49,66
PO 5	694 044 961	836 077 983	120,46	286 683 906	41,31
z toho 5.1		462 185 678		125 433 058	

Zdroj údajov: MDVRR SR

Možné problémy a riziká v OP Doprava, Prioritná os 2 a Prioritná os 5:

PO2 - Cestná infraštruktúra (TEN - T)

Ku dňu 31.12.2013 boli v rámci tejto prioritnej osi zakontrahované projekty v sume 733 104 493 Eur (zdroje EÚ), čo predstavuje 71,94 % z alokácie prioritnej osi. Zníženie pôvodnej výšky kontrahovania bolo spôsobené dodatkom k zmluve pre projekt R3 Horná Štubňa - obchvat.

V rámci PO 2 bol vytvorený predpoklad implementovania 15 projektov v oblasti výstavby nových diaľnic, rýchlostných ciest a prípravy projektovej dokumentácie. Šesť z nich bolo ukončených. Sú to:

- D1 Sverepec - Vrtižer,
- D1 Studenec - Beharovce,
- D3 Hričovské Podhradie - Žilina Strážov,
- R3 Horná Štubňa - obchvat,
- Príprava projektovej dokumentácie D3 Kysucké Nové Mesto - Oščadnica - Čadca, Bukov, druhý profil - Svrčinovec, dodanie Technickej štúdie, DSZ, DÚR, DSP a DP,
- R4 Košice - Milhošť.

V dvoch prípadoch ŽoPP zatiaľ neboli schválené EK:

- D1 Hubová - Ivachnová (VO bolo ukončené, ÚVO momentálne rieši prijaté námietky),
- D1 Dubná Skala - Turany (potreba dodatočného posúdenia vplyvu na Natura 2000, odpoveď na IL).

Vzhľadom na objektívnu skutočnosť kapacít kľúčových prijímateľov, nebolo reálne niektoré zámery implementácie projektov tejto prioritnej osi naplniť. Patrílo k nim zrealizovanie 5 projektov tejto prioritnej osi v plnom rozsahu:

- D1 Hubová - Ivachnová,
- D1 Hričovské Podhradie - Lietavská Lúčka,
- D1 Lietavská Lúčka - Dubná Skala,
- D3 Svrčinovec - Skalité 1/2 profil,
- D3 Žilina (Strážov) - Žilina (Brodno).

Vzhľadom na rozsah týchto projektov a vyššie uvedené skutočnosti, RO OPD rozhodol, že v tomto programovom období bude zabezpečená iba realizácia prvých fáz uvedených projektov.

K 31.12.2013 bolo čerpanie v rámci tejto prioritnej osi na úrovni 506 113 250 Eur (zdroje EÚ), čo predstavovalo 49,66 % z alokácie prioritnej osi.

Hlavným rizikom tejto prioritnej osi bolo a naďalej ostáva verejné obstarávanie a výška korekcií za verejné obstarávanie.

PO5 – Cestná infraštruktúra (rýchlostné cesty a cesty I. triedy)

Kontrahovanie PO 5 (Opatrenie 5.1 a Opatrenie 5.2) k 31.12.2013 bolo na úrovni 836 077 983 Eur (zdroj EÚ), čo predstavovalo 120,46 % z alokácie prioritnej osi.

Stav **čerpania** PO 5 k 31.12.2013 spolu za Opatrenia 5.1 a 5.2 bolo na úrovni 286 683 906 Eur (zdroj EÚ), čo predstavovalo 41,31 % z alokácie prioritnej osi.

PO5 - Opatrenie 5.1 Výstavba rýchlostných ciest

K 31.12.2013 boli v rámci Opatrenia 5.1 ukončené 3 projekty. Ďalšie 2 projekty boli v štádiu realizácie. Tretí projekt, ktorý bol v štádiu realizácie (R4 Košice - Milhošť), bol presunutý do PO 2. V rámci Opatrenia 5.1 bola rozpracovaná príprava ďalších 4 projektov.

Tab. č. 10

	<i>Názov projektu</i>	<i>Stav k 31.12.2013</i>
1	R1 Žarnovica - Šašovské Podhradie	Ukončený
2	R2 Pstruša - Kriváň - projektová dokumentácia	Ukončený
3	R2 Zvolen - východ - Pstruša - projektová dokumentácia	Ukončený
4	R4 Prešov - severný obchvat – projektová dokumentácia	V štádiu realizácie, potenciálny presun do PO2
5	R2 Žiar nad Hronom – obchvat realizácia	V štádiu realizácie
6	R2 Ruskovce – Pravotice – realizácia	ŽoNFP schválená, ŽoPP predložená na EK, v štádiu realizácie
7	R2 Zvolen, východ – Pstruša, realizácia	ŽoNFP schválená, ŽoPP predložená na EK, VO prebieha
8	R2 Pstruša – Kriváň, realizácia	ŽoNFP schválená, ŽoPP predložená na EK, VO prebieha
9	R3 Tvrdošín – Nižná – realizácia	Rezervný projekt, realizácia v závislosti od výsledkov štúdie uskutočniteľnosti

Zdroj údajov: MDVRR SR

Rizikom tejto prioritnej osi bolo zdĺhavé verejné obstarávanie. V prípade neúspešnosti verejného obstarávania pre niektorý z projektov opatrenia 5.1, mal byť tento projekt nahradený projektom(mi) z opatrenia 5.2. Modernizácia a výstavba ciest 1. triedy.

Stav kontrahovania PO 5 - Opatrenie 5.1 k 31.12.2013 bol na úrovni 462 185 678 Eur (zdroj EÚ), čo predstavovalo 150,32 % z alokácie opatrenia.

Stav čerpania PO 5 - Opatrenie 5.1 k 31.12.2013 bol na úrovni 125 433 058 Eur (zdroj EÚ), čo predstavovalo 40,80 % z alokácie opatrenia.

Aktuálna situácia v čerpaní OPD 2007- 2013 v prioritných osiach PO 2 a PO 5.1 k 30.10.2014

PO2 - Cestná infraštruktúra (TEN - T)

K 30. 10. 2014 bolo kontrahovanie v rámci Prioritnej osi 2 na úrovni 1 010 162 812,98 EUR, čo je 99,12 % z alokácie. Výška celkovej alokácie pre Prioritnú os 5, ako aj Opatrenie 5.1 bola už zakontrahovaná.

Takisto bol zaznamenaný rast čerpania pri uvedených Prioritných osiach – čerpanie k 30.10. 2014 v rámci prioritnej osi 2 bolo na úrovni 591 643 523,03 EUR, čo bolo 58,06% z alokácie. V rámci Prioritnej osi 5 bolo čerpanie na úrovni 358 367 258,24 EUR, čo bolo 51,63 %, z toho na Opatrenie 5.1 pripadá 165 560 755,99 EUR, čo bolo 53,85 % z alokácie.

Plán čerpania k stanovenému termínu nebol splnený z dôvodov oneskorenej fakturácie, ale hlavne z dôvodov omeškania zhotoviteľa oproti schválenému harmonogramu prác (dve stavebné firmy sú v reštrukturalizácii).

Záverečné zhodnotenie aktuálneho stavu

Napriek prijatým účinným opatreniam v priebehu roku 2013 a 2014, ktoré sa prejavili na pozitívnych výsledkoch, v rámci PO 2 (PO 5) je stále potrebné implementovať pomerne veľký objem z celkovej alokácie prostriedkov EÚ. Podľa vyjadrenia MDVRR SR pri implementácii stále pretrvávajú niektoré problémy, ktoré predstavujú potenciálne riziko dočerpania alokácie na programové obdobie 2007 - 2013, medzi ktoré patria najmä nedostatky pri verejnom obstarávaní - konania o námietkach; procesné prekážky na strane prijímateľa - majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov, stavebné povolenia; dodatkovanie zmlúv a ďalšie.

Prekážkou je i nemožnosť deklarovať na EK výdavky za projekt D1 Jánovce - Jablonov z dôvodu prebiehajúceho súdneho konania, predmetom ktorého je spochybnenie zákonnosti procesu verejného obstarávania.

Celková suma projektov s ukončeným verejným obstarávaním dosiahla výšku celkovej alokácie Operačného programu Doprava. Podľa vyjadrenia MDVRR SR pri plynulej implementácii týchto projektov je riziko nevyčerpania zdrojov EÚ eliminované na minimum.

Záverom k celému plneniu programov prípravy, výstavby a realizácie diaľnic a rýchlostných ciest v rokoch 2010 – 2014 možno konštatovať, že disponibilné verejné prostriedky na programy sa nepodarilo v stanovených termínoch v plnej miere využiť, čo viedlo k nesplneniu stanovených cieľov v oblasti výstavby D a RC. Predlžovaním termínov výstavby dochádza k oddialeniu užívania D a RC a očakávaných pozitívnych efektov plánovanej investičnej výstavby (napr. zvýšenie pohodlia, rýchlosti a najmä bezpečnosti cestovania občanov SR, úspora financií a času pre účastníkov cestnej dopravy, prípadne

plánované príjmy z elektronického výberu mýta pre NDS, čím neboli programy dostatočne efektívne.

3.5 Zmluva o nenávratnom finančnom príspevku na projekte D1 Dubná skala – Turany

Ku kontrole čerpania finančných prostriedkov bol vybraný projekt Dubná Skala – Turany. Projekt je lokalizovaný v žilinskom kraji, okres Martin. Trasa začína v križovatke Dubná Skala, kde nadväzuje na úsek D1 Višňové – Dubná Skala. Končí pri obci Turany a pokračuje ťahom D1 Turany – Hubová. Diaľničný úsek D1 Dubná Skala - Turany má dĺžku 16,485 km. Stavia sa v šírkovom usporiadaní kategórie D 26,5/120. Súčasťou stavby sú 4 mimoúrovňové križovatky a 1 privádzač (Martin s dĺžkou 1,788 km), 26 mostov, 2 lávky pre peších, 1 rampa pre peších a 13,3 km protihlukových stien.

Projekt D1 Dubná Skala – Turany je súčasťou Operačného programu Doprava na roky 2007 – 2013, Prioritná os 2 - Cestná infraštruktúra (TEN-T), Opatrenie 2.1 Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest (TEN-T). Nenávratný finančný príspevok (ďalej len „NFP“) pre uvedený projekt je financovaný zo zdrojov Kohézneho fondu Európskej únie a zo štátneho rozpočtu v pomere 85% (66 337 322,10 Eur) a 15% (11 706 586,25 Eur).

Tab. č. 11

Celkové výdavky projektu:	198 771 713,23 Eur
Neoprávnené výdavky (DPH, príprava a projektová dokumentácia, časť realizácie nových stavieb)	47 166 712,55 Eur
Celkové oprávnené výdavky:	151 600 000,68 Eur
Výška NFP:	78 043 908,35 Eur

Zdroj údajov: MDVRR SR

Predmetom kontroly bolo dodržiavanie zmluvných podmienok pri čerpaní NFP (posledný riadok vyššie uvedenej tabuľky).

Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. 6/OPD/PO2 zo dňa 26.10.2012 (ďalej len „Zmluva o NFP“) upravuje podmienky pri poskytnutí NFP zo strany MDVRR SR na realizáciu aktivít projektu. Názov projektu D1 Dubná Skala – Turany, ITMS kód projektu 2312010006, miesto realizácie projektu je Žilinský kraj, číslo výzvy OPD-2/2012-VP ip.

MDVRR SR sa zaviazalo, že na základe Zmluvy o NFP poskytne NFP prijímateľovi (NDS), a to v súlade s ustanoveniami zmluvy, so všetkými dokumentmi, na ktoré zmluva odkazuje a s platnými a účinnými všeobecne záväznými právnymi predpismi SR a právnymi aktmi Európskej únie.

NDS sa zaviazala prijať poskytnutý NFP a použiť ho v súlade s podmienkami stanovenými v zmluve a aktivity projektu realizovať riadne a včas, avšak najneskôr v termíne ukončenia realizácie aktivít projektu, t.j. do 12.2015. NFP poskytnutý podľa Zmluvy o NFP je tvorený prostriedkami EÚ a štátneho rozpočtu SR.

MDVRR SR a NDS sa dohodli, že maximálna výška celkových investičných výdavkov na realizáciu aktivít projektu predstavuje sumu 198 771 713,23 Eur vrátane DPH. Maximálna výška NFP, ktorú zabezpečuje MDVRR SR, predstavuje sumu 78 043 908,35 Eur.

V zmysle Zmluvy o NFP poskytovateľ uhradí prijímateľovi najskôr 95 % NFP na základe predložených žiadostí o platbu (ďalej len „ŽoP“) a zvyšných 5% NFP bude prijímateľovi poskytnuté až po preukázaní úhrady neoprávnených výdavkov nad rámec finančnej medzery zo strany prijímateľa dodávateľom (zhotoviteľom projektu).

Zmluva o NFP (čerpanie za rok 2012) bola predmetom kontroly (kontrolná akcia NKÚ SR KA-019/2013/1060) vykonanej v roku 2013. Kontrola v roku 2014 nadväzuje na predchádzajúcu kontrolu a zahŕňa čerpanie od roku 2013.

Stavebné práce na spomínanom úseku sa začali dňa 05.12.2011, pôvodná lehota výstavby bola 1100 dní (od 05.12.2011 do 9.12.2014).

Súčasná kontrola NKÚ SR sa zamerala na plnenie zmluvy o NFP a dodržanie harmonogramu výstavby a čerpania finančných prostriedkov v nasledujúcom období (rok 2013 a 2014 k termínu kontroly). Na vybranej žiadosti o platbu bol preverený spôsob a termín úhrady záväzkov MDVRR SR a spôsob vykonania kontroly vecnej a formálnej správnosti žiadosti o platbu zo strany MDVRR SR ako poskytovateľa.

Z hľadiska čerpania prostriedkov Zmluvy o NFP bolo zistené, že hodnota 95% NFP 74 141 712,93 Eur bola dosiahnutá v októbri 2013. Hodnota zahŕňala stavebné práce, výkon stavebného dozoru a výkupy pozemkov v nasledovnom členení:

Tab. č. 12

Suma NFP z ŽoP v Eur	Stavebné práce	Stavebný dozor	Výkup pozemkov	spolu
2012	17 143 900,37	271 280,00	0,00	17 415 180,37
K októbru 2013	48 186 644,88	406 920,00	8 132 967,68	56 726 532,56
spolu	65 330 545,25	678 200,00	8 132 967,68	74 141 712,93

Zdroj údajov: MDVRR SR

Od začiatku realizácie aktivít projektu (rok 2011 nebola žiadna ŽoP) ku 31.12.2013 bolo celkovo vypracovaných 39 ŽoP, ktoré zahŕňali refundácie a predfinancovanie stavebných prác a stavebného dozoru a refundácie výkupu pozemkov, časť ŽoP tvorili zúčtovania platieb predfinancovania zo strany prijímateľa.

V októbri 2013 pri ŽoP č. 36, kód ITMS 6336, na predfinancovanie stavebných prác (dátum predfinancovania 22.11.2013) bolo vyčerpané 95 % NFP. Ďalšími ŽoP NDS (prijímateľ) deklaruje výdavky projektu nad rámec NFP.

Kontrola sa zamerala na čerpanie prostriedkov určených na realizáciu stavebných prác, kde bol najmä v roku 2014 zaznamenaný výrazný sklz oproti harmonogramu.

V roku 2013 sa podľa revidovaného harmonogramu bez nepredvídateľných nákladov plánovalo vyčerpať 47 519 647,62 Eur, skutočne zrealizované resp. prestavané bolo 45 894 107,70 Eur, čo predstavuje rozdiel – 1 625 539, 92 Eur. Percento plnenia za rok 2013 je 96,85%. V roku 2013 nebol ohrozený termín ukončenia stavebných prác, ani naplnenie cieľov zmluvy o NFP.

V roku 2014 sa plánovalo čerpať vo výške 45 529 342, 95 Eur. K 31. 07. 2014 sa vyčerpal 14 346 467, 39 Eur, plánované čerpanie k 31.07.2014 malo byť vo výške 23 047 685, 41 Eur. Percento plnenia k 31. 07. 2014 bolo 62,25%. V roku 2014 došlo na stavbe D1 Dubná Skala – Turany k sklzu v realizácii stavebných prác, ako aj v čerpaní finančných prostriedkov. Neplnenie harmonogramu stavebných prác, ohrozujúce termín výstavby bolo v zmysle predloženej dokumentácie zistené v júni 2014.

Kontrolou na mieste č. 6, ktorá sa konala dňa 09.06.2014 na mieste realizácie stavby bolo Riadiacim Orgánom (MDVRR SR) (ďalej len „RO“) porovnaním skutočne zrealizovaných prác s harmonogramom zistené, že stavba je v značnom sklze, kontrolná skupina MDVRR SR upozornila prijímateľa na ohrozené dodržanie lehoty výstavby. Vzhľadom k tomu RO (MDVRR SR) požiadala prijímateľa o stanovisko ako naplní ciele projektu v termíne uvedenom v Zmluve o poskytnutí NFP. V uvedenom stanovisku si zhotoviteľ nárokoval predĺženie lehoty výstavby. Rovnako v zmysle mesačnej správy 07/2014 zo dňa 08.08.2014 a v zmysle štatutárneho kontrolného dňa č. 33 zo dňa 24.09.2014 stavebný

dozor konštatoval, že situácia na stavbe nezaručuje predpoklad na ukončenie stavby v termíne podľa Zmluvy o dielo (10/2014). Následne bola listom č. 10800/85180/2014 zo dňa 17.10.2014 na RO (MDVRR SR) doručená žiadosť o zmenu Zmluvy o NFP zo strany prijímateľa, kde predmetom je predĺženie realizácie projektu z pôvodne plánovaného termínu 10/2014 na 12/2015 v zmysle článku 8, odsek 4 písm. a) Všeobecných zmluvných podmienok Zmluvy o poskytnutí NFP. Pod realizáciou projektu sa rozumejú stavebné práce a výkon stavebného dozoru. Predmetný projekt má byť podľa aktualizovaného časového rámca realizácie aktivít projektu ukončený najneskôr do 12/2015. Rozpočet projektu sa touto zmenou nenavýšil. V čase výkonu kontroly (stav 20.10.2014) MDVRR SR pripravovalo Dodatok č. 1 k Zmluve o poskytnutí NFP, kde by boli uvedené zmeny implementované.

V zmysle Čl. 3 ods. 2 Zmluvy o NFP je prijímateľ je povinný predkladať poskytovateľovi počas trvania realizácie aktivít projektu priebežné monitorovacie správy každých šesť mesiacov a to do 15. dňa mesiaca nasledujúceho po sledovanom období. Prvé monitorovacie obdobie (v roku 2013) bolo ukončené dňa 31.03.2013. Prvá monitorovacia správa za obdobie 10/2012 až 03/2013 bola elektronicky prostredníctvom ITMS predložená MDVRR SR dňa 15.04.2013, teda v stanovenej lehote. Druhé monitorovacie obdobie bolo ukončené dňa 30.09.2014. Druhá monitorovacia správa za obdobie 4/2013 až 09/2013 bola elektronicky prostredníctvom ITMS predložená MDVRR SR dňa 15.10.2013, teda v stanovenej lehote. Tretie monitorovacie obdobie bolo ukončené dňa 31.03.2014. Tretia monitorovacia správa za obdobie 10/2013 až 03/2014 bola elektronicky prostredníctvom ITMS predložená MDVRR SR dňa 15.04.2014, teda v stanovenej lehote.

Z pohľadu systému platieb sa pri uvedenej zmluve využíval kombinovaný systém predfinancovania a refundácie. V rámci systému predfinancovania sa poskytujú platby na oprávnené výdavky projektu na základe prijímateľom predložených a neuhradených účtovných dokladov dodávateľov projektu. V rámci systému refundácie sa poskytujú platby na základe skutočne vynaložených výdavkov zo strany prijímateľa. V rámci systému refundácie prijímateľ uhradí výdavky dodávateľovi projektu najskôr z vlastných zdrojov. Na počiatku projektu bol využitý systém refundácie za výkon stavebného dozoru a za stavebné práce vykonané v období 01-08/2012 a neskôr sa prevažne využíval systém predfinancovania.

Na vybranej ŽoP bol preverený postup poskytovateľa, ktorý je povinný, zabezpečiť poskytnutie platby výlučne na základe ŽoP predloženej prijímateľom v Eur na formulári, ktorý poskytovateľ poskytne prijímateľovi. ŽoP musí byť v súlade s rozpočtom projektu. prijímateľ v rámci formulára ŽoP uvedie čerpanie rozpočtu projektu podľa skupiny výdavkov uvedenej v Prílohe č. 2 Zmluvy o NFP.

Rovnako bol na vybranej ŽoP preverený postup poskytovateľa v zmysle Čl. 16 ods. 2.13 Zmluvy o NFP, v zmysle ktorého je povinný vykonať kontrolu Projektu podľa § 24b a nasl. zákona o pomoci a podpore, článku 60 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 a článku 13 Nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006, ktoré zahŕňa administratívne overenie. Administratívna kontrola ŽoP pozostáva z kontroly jej formálnej a vecnej správnosti. V rámci kontroly formálnej správnosti je poskytovateľ povinný overiť pravdivosť, kompletnosť a správnosť vyplnenia ŽoP. V prípade zistenia formálnych nedostatkov vyzve poskytovateľ prijímateľa, aby do štrnástich dní ŽoP doplnil. V prípade zistenia závažných nedostatkov, alebo nedoplnenia požadovaných údajov v stanovenej lehote, Poskytovateľ ŽoP zamietne. V prípade, ak sa Poskytovateľ rozhodne počas výkonu administratívnej kontroly vykonať kontrolu na mieste, lehoty na administratívnu kontrolu ŽoP sú pozastavené.

V rámci kontroly vecnej správnosti je poskytovateľ v zmysle čl. 16 ods. 2.14 Zmluvy o NFP povinný overovať reálnosť, oprávnenosť, správnosť, aktuálnosť a neprekývanie sa nárokováných výdavkov. Poskytovateľ je taktiež povinný overiť, či požadovaná suma v ŽoP zodpovedá údajom uvedeným v priložených dokladoch a či táto suma zároveň zodpovedá

rozpočtu projektu. Pri kontrole matematickej správnosti sa overuje správnosť údajov o dodaných tovaroch, službách a prácach vo vzťahu k množstvu alebo objemu a jednotkovej cene, súčet jednotlivých položiek uvedených na predloženej faktúre alebo inom relevantnom účtovnom doklade.

Preverený bol postup MDVRR SR pri ŽoP č. 32 (išlo o predfinancovania stavebných prác za 09/2013) z 18.10.2013 v celkovej výške 4 915 869,57 Eur. ŽoP obsahovala nasledovné podporné materiály: kontrolný list pre vykonanie administratívnej kontroly žiadosti o platbu, kontrolný zoznam žiadosti o platbu, zápis o vykonaní 100% matematickej kontroly, riziková analýza, záznam z administratívnej kontroly, faktúra č. 321300175 a komunikačná písomná dokumentácia. Poskytovateľ vykonával kontrolu projektu, ktorá zahŕňala administratívne overenie. Administratívna kontrola pozostávala z kontroly formálnej a vecnej správnosti žiadosti o platbu. Kontrolu ŽoP vykonalo MDVRR SR v súlade s Čl. 16 Zmluvy o NFP.

Uvedená ŽoP bola prijímateľovi uhradená v plnej výške dňa 23.10.2013. Následne bola dodávateľská faktúra prijímateľom uhradená dňa 24.10.2013 zhotoviteľovi stavebných prác.

MDVRR SR zabezpečilo úhradu ŽoP NDS bezhotovostne na stanovený účet číslo: 2950406353/200, ktorý je vedený v Eur. Číslo účtu a kód banky sú uvedené v záhlaví Zmluvy o NFP.

MDVRR SR poskytlo platbu na základe ŽoP, ktorá spĺňala všetky požadované náležitosti. ŽoP bola v súlade s rozpočtom projektu a NDS v rámci formulára uviedla čerpanie rozpočtu projektu podľa skupiny výdavkov uvedenej v Prílohe č. 2 Zmluvy o NFP.

Vyššie uvedené oblasti boli preverené na základe nasledovnej dokumentácie: faktúry v elektronickej podobe, schvaľovacie listy overených faktúr, likvidačné listy overených faktúr, súhrnné výkazy vykonaných stavebných prác overených faktúr, zápisy vykonaných prác pre overené faktúry, priebežné monitorovacie správy a mesačné správy o postupe prác.

Ministerstvo postupovalo pri kontrole a úhrade vybranej ŽoP (ŽoP č. 32 z 18.10.2013) v zmysle podmienok Zmluvy o poskytnutí NFP, kontrolou postupu ministerstva neboli zistené nedostatky.

3.6 Mimoriadne udalosti na stavebných objektoch D1 v kontrolovanom období.

Kontrola dňa 13.10.2014 vyžiadala predloženie písomného vyjadrenia MDVRR SR k poznatkom a záverom vyšetrovania stavebných objektov

- diaľničného mosta v Kurimanoch (r. 2012),
- výstavby diaľničného tunela D1 Šibenik (r. 2013),

a aké opatrenia boli prijaté MDVRR SR na zamedzenie vzniku podobným udalostiam od r. 2012 až ku dňu kontroly.

Diaľnica D1 – Jánovce – Jablonov I. úsek dňa 2.11.2012 SO 206-00

Podľa vyjadrenia MDVRR SR dňa 02.11.2012 došlo počas betonáže druhého mostného poľa ku kolapsu podpernej skruže na moste SO 206 Most na diaľnici nad bezmenným potokom v km 5,438 D1. Na pokyn ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja a rozhodnutím štatutárneho zástupcu NDS, boli dňa 2.11.2012 zastavené všetky stavebné práce do odvolania. Dňa 09.11.2012 predložil zhotoviteľ Technologický postup na odstránenie následkov havárie mosta – rokovania k odsúhlaseniu boli viazané na súhlas vyšetrovateľa a uskutočnili sa 09.11.2012. Dňa 15.11.2012 bol uskutočnený úspešný riadený odstrel podpernej skruže. Začala sa realizácia odstránenia sutín z následkov havárie za pomoci ťažkej stavebnej techniky. Práce sa vykonávali za neustáleho informovania a konzultácií s vyšetrovateľom a so

súdnym znalcom. Dňa 6.12.2012 boli obnovené práce na diaľničnom úseku s výnimkou mostného objektu 206-00.

Podľa vyjadrenia MDVRR SR financovanie bolo pozastavené v období mesiacov august, september, október 2012. Po udalosti boli práce pozastavené na mostnom objekte. Zhotoviteľ si začal nárokovať výdavky za predmetný objekt prvý krát po udalosti v máji 2013. Riadiaci orgán OPD (ďalej len „RO“) ich už začal preplácať vzhľadom na nevyhnutnosť vykonávania a financovania stavebných prác, pretože bez toho by nebolo možné stavbu dokončiť. RO vykonával kontrolu výdavkov všetkých položiek z výkazu výmer, aby nedošlo k duplicitě t.j. budú preplatené výdavky ktoré boli dané zhotoviteľom do súťaže. Udalosť nemá vplyv na predĺženie lehoty výstavby mostného objektu. Prerúšením prác nebol dotknutý termín ukončenia výstavby, ktorý je plánovaný do konca roku 2015.

Mimoriadna udalosť na Diaľnici D1 – Jánovce – Jablonov II. úsek pracovisko južnej tunelovej rúry tunela Šibenik.

Podľa vyjadrenia dňa 12. augusta 2013 došlo k nečakanej a neriadenej explózii v tuneli Šibenik, na pracovisku južnej tunelovej rúry. Na základe ukončených výsledkov vyšetrovania k výbuchu a následnému usmrteniu a zraneniam by nemuselo dôjsť, ak by boli dodržané návody na používanie rozsvieteného systému dané výrobcom, technicky projekt odstrelov a ďalšie právne predpisy.

3.7 Kontrola plnenia opatrení na odstránenie nedostatkov

Na odstránenie nedostatkov zistených Kontrolou vynakladania verejných prostriedkov určených na výstavbu diaľnic, rýchlostných ciest, vrátane súvisiacej infraštruktúry realizovaných v rokoch 2011-2012 na Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s. (NDS) KA-019/2013/1060, ktorú NKÚ vykonalo na MDVRR SR a NDS v roku 2013 prijalo MDVRR SR 2 opatrenia na odstránenie nedostatkov, ktorých splnenie bolo preverené.

Opatrenie 1:

Úpravy znenia Zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly MDVRR SR na príslušný rozpočtový rok realizovať formou písomných dodatkov, a to ex ante a v súlade s platnými osobitnými predpismi (napr. zákon č. 523/2004 z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 502/2001 z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov atď.) a internými riadiacimi aktmi MDVRR SR viazucimi sa k danej problematike tak, aby verne a aktuálne odrážali podmienky nakladania s finančnými prostriedkami zo štátneho rozpočtu v období, s ktorým časovo a vecne súvisia.

Plnenie opatrenia bolo preverené kontrolou uzatvárania dodatkov k Zmluve o poskytnutí dotácií z rozpočtovej kapitoly MDVRR SR č. 465/B500/2013. K samotnej zmluve boli uzatvorené 2 dodatky, špecifikácia bola upravovaná 5 krát. Všetky úpravy boli vykonané ex ante v období, s ktorým časovo a vecne súvisia. Opatrenie považujeme za splnené.

Opatrenie 2:

Rokovať s Ministerstvom financií SR o možnosti zmeny plánovaných cieľov a merateľných ukazovateľov programovej štruktúry kapitoly MDVRR SR v celom procese tvorby rozpočtu verejnej správy v nadväznosti na pridelenú výšku finančných prostriedkov.

Opatrenie bolo plnené nasledovne: MDVRR SR na spoločných rokovaníach s Ministerstvom financií SR požiadalo o možnosť zmeny plánovaných cieľov a merateľných ukazovateľov programovej štruktúry kapitoly MDVRR SR v celom procese tvorby rozpočtu verejnej správy v nadväznosti na pridelenú výšku finančných prostriedkov. V roku 2014 pri

tvorbe Návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2015 až 2017 bolo MDVRR SR umožnené pracovať na tvorbe programovej štruktúry aj po odovzdaní návrhu rozpočtu kapitoly MDVRR SR v máji 2014 až do 11.08.2014. Opatrenie považujeme za splnené.

Na odstránenie nedostatkov zistených Kontrolou vynakladania verejných prostriedkov určených na rekonštrukcie, opravy a údržbu diaľnic a rýchlostných ciest a súvisiacej infraštruktúry realizovaných v r. 2010 a 2011 KA-013/2012/1060, ktorú NKÚ vykonal v roku 2012, prijalo MDVRR SR 5 opatrení na odstránenie nedostatkov. Stručná charakteristika zamerania opatrení:

- doplnenia formou prílohy, špecifikáciu formy a obsahu žiadosti v zmluve medzi MDVRR SR a NDS o poskytnutie bežných a kapitálových transferov,
- uzatvoriť Dodatok k zmluve pre rok 2012 s NDS ktorého predmetom bude špecifikácia formy a obsahu žiadosti o poskytnutie bežných a kapitálových transferov v roku 2012,
- zmluvné zaviazanie pre NDS o štvrtročnom predkladaní použitia prostriedkov štátneho rozpočtu jeho účelu
- uzatvoriť dodatok k zmluve a povinnosť pre NDS predkladať informáciu o plnení účelu použitia v štvrtročných intervaloch,
- Úprava znenia zmluvy MDVRR SR s NDS - realizácia písomných dodatkov ex ante na príslušný rozpočtový rok s NDS.

V zaslanej správe o plnení opatrení na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov zo dňa 30.08.2012 boli uvedené ako splnené tri opatrenia č. 2, 4 a 5. Dve opatrenia č. 1 a 3 boli predmetom plnenia v r. 2013, ktoré boli doplnené ako vzory príloh k žiadostiam o poskytnutie bežných a kapitálových transferov a tiež bola doplnená povinnosť pre NDS predkladať štvrtročné písomné informácie o plnení účelu použitia finančných prostriedkov poskytnutých zo štátneho rozpočtu. Kontrolou bolo preukázané, že opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov prijaté MDVRR SR v roku 2012 a 2013 sú priebežné plnené.

Záver

Kontrolou bolo preverené plnenie programov na výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest, dodržiavanie podmienok zmluvy o poskytnutí dotácie z rozpočtovej kapitoly a čerpanie finančných prostriedkov. Zistenia sú uvedené v protokole.

Protokol o výsledku kontroly vypracovali dňa 28.11.2014

Ing. Viera Eiselová
vedúci kontrolnej skupiny

Ing. Ladislav Smolka
člen kontrolnej skupiny

Ing. Tibor Škula
člen kontrolnej skupiny

S obsahom protokolu o výsledku kontroly bol oboznámený dňa 28.11.2014

Ing. Ján Počiatek
Minister dopravy, výstavby a regionálneho
rozvoja Slovenskej republiky